

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Matkailun koulutusohjelma

Katariina Kuvaja

**MATKAILUN OPISKELIJOIDEN AMMATILLISEN KASVUN
KOKEMUKSIA KANSAINVÄLISESTÄ HARJOITTELUSTA**

Opinnäytetyö
Toukokuu 2015

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2015
Matkailun koulutusohjelma

Sirkkalantie 12 A
80100 JOENSUU
013 260 600

Tekijä
Katariina Kuvaja

Nimeke
Matkailun opiskelijoiden ammatillisen kasvun kokemuksia kansainvälisestä harjoittelusta

Toimeksiantaja
Karelia-ammattikorkeakoulu/ Matkailun koulutus

Tiivistelmä

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin Karelia-ammattikorkeakoulun matkailun koulutuksen kansainvälisessä harjoittelussa olleiden opiskelijoiden ammatillisen kasvun kokemuksia. Tavoitteena oli selvittää, millä tavoin ja missä määrin kansainvälinen harjoittelu hyödyttää tulevaa matkailun ammattilaista työelämässä tarvittaviin valmiuksiin.

Tutkimuksen kohderyhmänä olivat vuosina 2010–2014 kansainvälisessä harjoittelussa olleet matkailun koulutuksen nykyiset ja jo valmistuneet opiskelijat. Aineiston keräämisessä hyödynnettiin kyselyä ja haastattelua.

Tuloksista selvisi, että kansainvälinen harjoittelu edistää merkittävästi matkailun opiskelijan kieli- taitoa, vieraiden kulttuurien tuntemusta ja ihmisten erilaisuuden ymmärtämistä. Opiskelija oppii ulkomailta ollessaan kansainvälisyyttä, ja hänen työelämätaitoja kehittyvät erilaisessa työkulttuurissa.

Tulosten perusteella on kansainväliseen harjoitteluun liittyviä asioita mahdollista kehittää aiempaa paremmiksi ja osaltaan tukea opiskelijoiden ammatillista kasvua. Huomiota voitaisiin erityisesti kiinnittää ennen kansainvälistä harjoittelua tapahtuvaan aiheeseen liittyvään oppimiseen. Kansainvälisessä harjoittelussa jo olleiden opiskelijoiden asiantuntemusta aiheesta voisi myös hyödyntää nykyistä monipuolisemmin.

Kieli
suomi

Sivuja 54
Liitteet 2
Liitesivumäärä 5

Asiasanat
kansainvälinen harjoittelu, ammatillinen kasvu, matkailun koulutus, restonomiopinnot

THESIS
May 2015
Degree Programme in Tourism

Sirkkalantie 12 A
80100 JOENSUU
FINLAND
013 260 600

Author
Katariina Kuvaja

Title
Tourism Students' Professional Growth Experiences in International Practical Training

Commissioned by
Karelia University of Applied Sciences/ Degree Programme in Tourism

Abstract

The purpose of this thesis was to survey professional growth experiences of the tourism students, who have accomplished international practical training in the Degree Programme in Tourism at Karelia University of Applied Sciences. The aim was to get information about the ways how and to which extent international practical training benefits the future tourism professional for skills needed in working life.

The target group was the current tourism students and graduates who had accomplished international practical training between the years 2010 and 2014. A questionnaire collection and interview were used for data collection in this survey.

The results showed that the international practical training contributes significantly to the tourism student's language skills, awareness of foreign cultures and understanding of human diversity. The student learns abroad internationalism and his/her working life skills evolve in a different working culture.

Based on the results, it is possible to develop international practical training practices to be better than before and to contribute to support the students' professional growth. Particular attention could be paid to pre-learning before the international practical training. The expertise about the topic, gained by the students who have already accomplished their international practical training, could be utilized to a greater versatility.

Language
Finnish

Pages 54
Appendices 2
Pages of Appendices 5

Keywords

international practical training, professional growth, Degree Programme in Tourism, Hospitality Management studies

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Taustat ja tavoitteet.....	6
2.1	Tavoitteet ja viitekehys	6
2.2	Kansainvälinen harjoittelu osana ammattikorkeakoulututkintoa.....	7
2.3	Kansainvälinen harjoittelu Karelia-AMK:n matkailun koulutuksessa	8
2.4	Opiskelijoiden kansainvälinen liikkuvuus	10
2.5	Vieraaseen kulttuuriin valmistautuminen ja kulttuurishokki	13
3	Ammatillinen kasvu	15
3.1	Ammatillinen identiteetti	15
3.2	Matkailun opiskelijan ammatillinen kasvu	15
3.3	Ammatillinen kasvu harjoittelussa.....	19
4	Aikaisemmat tutkimukset	19
4.1	Uralla eteenpäin – kansainvälinen harjoittelu asiantuntijaksi kehittymisen ja työllistymisen näkökulmista	19
4.2	Opiskelijoiden kansainvälinen liikkuvuus ja työelämä	20
5	Menetelmälliset valinnat.....	21
5.1	Kysely	21
5.2	Haastattelu.....	22
5.3	Aineiston analyysi	24
6	Kyselyn tulosten tarkastelu	27
6.1	Taustatiedot kyselyyn vastanneista	27
6.2	Harjoitteluiden kohdemaat ja työtehtävät.....	28
6.3	Ammatillisten taitojen ja valmiuksien kehittyminen	30
6.4	Yleisten työelämävalmiuksien kehittyminen.....	35
6.5	Harjoittelun muut hyödyt opiskelijalle	37
7	Haastattelun tulosten tarkastelu.....	39
7.1	Taustatiedot haastatteluun osallistuneista	39
7.2	Harjoittelu-aika	40
7.3	Harjoittelun jälkeinen aika	41
8	Tulosten yhteenveto.....	43
9	Luotettavuus ja eettisyys.....	44
9.1	Tulosten luotettavuus.....	44
9.2	Eettisyys	46
10	Pohdinta.....	47
10.1	Johtopäätökset	47
10.2	Kehittämisasiat kansainvälisen harjoittelun edistämiseen	48
10.3	Oma oppimisprosessi	50
	Lähteet.....	52

Liitteet

- Liite 1 Kyselylomake
- Liite 2 Haastattelurunko

1 Johdanto

Ammattikorkeakoulututkintojen opintoihin sisältyy harjoittelujaksoja, joissa perehdytään opiskeltavan alan työtehtäviin ja käytäntöihin todellisissa työympäristöissä. Harjoittelujaksoja on mahdollista suorittaa kotimaan lisäksi myös ulkomailla. Kansainvälisen harjoittelun avulla tutkintoon voi sisällyttää kansainvälisen ulottuvuuden ja oppia asioita, joita Suomesta käsin ei olisi mahdollista saavuttaa. Kansainvälinen harjoittelu, kuten opiskelijaliikkuvuus yleensäkin, on erityisen suosittua varsinkin matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla.

Opinnäytetyön aiheena oli tutkia Karelia-ammattikorkeakoulun matkailun koulutuksen kansainvälisessä harjoittelussa olleiden opiskelijoiden ammatillisen kasvun kokemuksia. Tarkoituksena oli saada tietää, millä tavoin ja missä määrin kansainvälinen harjoittelu hyödyttää matkailun opiskelijaa työelämässä tarvittaviin valmiuksiin. Opinnäytetyössä selvitettiin myös, onko kansainvälisen harjoittelun suorittamisesta hyötyä opiskelijalle matkailun opintoja ja työnhakua ajatellen.

Toimeksiantajana opinnäytetyössä on Karelia-ammattikorkeakoulun matkailun koulutus. Toimeksiantajan tavoitteena oli saada kyseisistä kansainväliseen harjoitteluun liittyvistä asioista tietoa omien opiskelijoiden avulla, minkä ansiosta harjoitteluprosessiin liittyviä asioita pystyttäisiin kehittämään entistä paremmiksi.

Kansainväliseen opiskelijaliikkuvuuteen kuuluvat sekä vaihto-opiskelu että kansainvälinen harjoittelu. Halusin tässä opinnäytetyössä keskittyä kansainväliseen harjoitteluun, koska koin aiheen kiinnostavammaksi ja käytännönläheisemmäksi kohdemaisessa tapahtuvan konkreettisen työskentelyn vuoksi. Tutkittava ajanjakso on rajattu viiteen viimeisimpään vuoteen, jotta kerättävä aineisto olisi riittävän tuoretta ja kohde-ryhmän koko tutkimukseen sopiva.

2 Taustat ja tavoitteet

2.1 Tavoitteet ja viitekehys

Opinnäytetyössä selvitettiin, kuinka kansainvälinen harjoittelu edistää matkailun opiskelijoiden ammatillista kasvua ja työelämässä tarvittavia ammatillisia valmiuksia. Ammatilliseen kasvuun liittyvät työelämän asettamat vaatimukset, henkilön näkemys omasta ammatillisesta osaamisestaan sekä kehittämistarpeet omille osaamistaidoille (Ruohotie 2002, 9). Opinnäytetyössä tarkastelun kohteena oli myös, hyödyttääkö kansainvälinen harjoittelu matkailun opiskelijan opintoja ja työnhakua.

Tutkimuksen kohderyhmänä olivat vuosina 2010–2014 kansainvälisessä harjoittelussa olleet Karelia-ammattikorkeakoulun (vuoteen 2013 asti Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu) matkailun koulutusohjelman nykyiset ja jo valmistuneet opiskelijat. Aineisto koottiin matkailun opiskelijoiden harjoittelukokemuksiin perustuen. Aineiston keräämisessä hyödynnettiin sekä kyselyä että haastattelua mahdollisimman laajan ja monipuolisen aineiston kokoamiseksi. Aineiston keräämisen avulla oli tarkoitus löytää ammatillista kasvua edistäneet tekijät ja niiden merkitys opiskelijan oppimisprosessiin.

Kuvassa 1 on selvitetty opinnäytetyön viitekehys yksinkertaistettuna. Ennen kansainväliseen harjoitteluun lähtöään opiskelija suorittaa restonomitutkintoon liittyviä matkailun opintoja. Kyselyn ja haastattelun avulla tässä opinnäytetyössä on tutkittu kansainvälisen harjoittelun edistämiä ammatillisen kasvun tekijöitä. Opinnäytetyöprosessin loppuvaiheessa on saatu tietoon harjoittelun hyödyt opiskelijalle.

Kuva 1. Opinnäytetyön viitekehys. Matkailun opiskelijoiden kansainvälisen harjoittelun avulla saavuttama ammatillinen kasvu.

2.2 Kansainvälinen harjoittelu osana ammattikorkeakoulututkintoa

Ammattikorkeakoulujen koulutus on työelämälähtöistä. Sillä vastataan työelämän vaatimuksiin ja haasteisiin, jotka muuttuvat jatkuvasti. Harjoittelu, projektityöskentely ja opinnäytetyön teko tuovat opiskelijan lähelle työelämää. (Haikola 2009, 12.) Ammattikorkeakoulututkintoihin sisältyy vähintään 30 opintopisteen harjoittelu oman koulutusalan mukaisessa työympäristössä. Harjoittelussa perehdytään alan keskeisiin työtehtäviin hyödyntäen opinnoissa kartutettuja tietoja ja taitoja. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014a.)

Harjoittelun aikana opiskelija yhdistää teoriaa käytäntöön ja hänen työelämätaitoinsa kehittyvät. Harjoittelu on opiskelijalle merkityksellistä, sillä se tuo työllistymisen kannalta tärkeää työkokemusta ja mahdollistaa verkostojen luomisen opiskellulle alalle. Harjoitteluun kannattaa lähteä ennakkoluulottomasti ja nöyrin asentein sekä miettiä etukäteen omia kehittämiskohteitaan. (Haikola 2009, 12, 18.) Harjoittelu voi selkeyttää opiskelijan ajatuksia siitä, millaisissa työtehtävissä hän tulevaisuudessa haluaa toimia. Se voi myös auttaa motivoimaan opintojen loppuunsaattamisessa. (Mikkonen & Nives 2005, 102.)

Harjoittelu on mahdollista suorittaa myös ulkomailla kansainvälisen työkokemuksen saavuttamiseksi (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014a). Kansainvälinen harjoittelu edistää muun muassa opiskelijan kielitaitoa ja eri kulttuurien ymmärrystä. Opiskelija voi luoda ulkomailla kontakteja ja oppia tietoja ja taitoja, joita Suomesta käsin ei ole saatavilla. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014b.) Hänellä on hyvät mahdollisuudet verkostoitua ulkomailla ja halutessaan sijoittua työelämään Suomen ulkopuolelle. Myös suomalaisilla työmarkkinoilla arvostetaan kansainvälistä kokemusta ja opiskelija erottuu edukseen jo työnhakuvaiheessa. (Haikola 2009, 18, 54–56.)

Kansainväliseen harjoitteluun lähtemiseen opiskelija voi löytää monia motivoivia syitä. Hän voi esimerkiksi haluta parantaa kielitaitoaan sekä tutustua erilaiseen maahan ja sen kulttuuriin. Hän voi myös lähteä hakemaan uusia näkökulmia opiskeluun kansainvälisen harjoittelun avulla. Ulkomailla suoritettavan harjoittelun tavoitteena opiskelijalla voi olla uramahdollisuuksien edistäminen sekä kotimaassa että Suomen ulkopuolella. Hän voi myös toivoa vaihtelua opintojensa keskelle ja haluta lähteä ulkomaille harjoitteluun rikkomaan arjen rutiineja. (Cimo 2013, 3.)

2.3 Kansainvälinen harjoittelu Karelia-AMK:n matkailun koulutuksessa

Restonomi (AMK) on matkailu- ja ravitsemisalalan ammattikorkeakoulututkinto, jonka laajuus on 210 opintopistettä. Ohjeellinen opintojen suoritus aika on 3,5 vuotta. Karelia-ammattikorkeakoulussa matkailualaa voi opiskella matkailu- ja palveluliiketoiminnan koulutusohjelmassa. Tutkinto sisältää muun muassa palveluliiketoiminnan, matkailupalvelujen tuotteistamisen, kansainvälisyyden ja yrittäjyyden opintoja. Restonomitutkintoon sisältyy 30 opintopisteen harjoittelu, joka suoritetaan opetussuunnitelman mukaisesti kahdessa osassa matkailu- ja ravitsemisalalan työtehtävissä. Ensimmäisen opiskeluvuoden päätteeksi suoritetaan 18 opintopisteen perusharjoittelu ja kolmannen opiskeluvuoden aikana tehdään 12 opintopisteen syventävä harjoittelu. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2015a.)

Matkailun opintoihin sisältyviä harjoitteluja on mahdollista suorittaa myös ulkomailla. Matkailun opiskelija voi lähteä kansainväliseen harjoitteluun esimerkiksi Erasmus+-vaihto-ohjelman eli Euroopan unionin vaihto- ja yhteistyöohjelman kautta. Vaihto-

ohjelman kautta on mahdollista lähteä EU-maihin, Islantiin, Norjaan, Liechtensteiniin, Makedoniaan tai Turkkiin. Harjoittelun kesto on vähintään kolme kuukautta ja opiskelija hankkii harjoittelupaikan itse tai oppilaitoksen avustuksella. Opiskelijan on mahdollista saada harjoitteluajaltaan Erasmus+ -apurahaa, joka on reilu 300 € kuukaudessa. Lisäksi on mahdollista saada Karelia-ammattikorkeakoulun lisäapurahaa 450 €/ vaihto. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014c.)

Kansainväliseen harjoitteluun on mahdollista päästä myös CIMOn eli Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen organisaatio-ohjelmien kautta. CIMO saa rahoitusta toimintaansa muun muassa EU:lta ja Pohjoismaiden ministerineuvostolta. (Cimo 2015.) Haettavien harjoittelupaikkojen työtehtävät ja kohdemait ovat ennalta määriteltynä. Kohdemaita on lukuisia ympäri maailmaa ja ne sijaitsevat eri maanosissa. Harjoittelupaikkoihin on haku kaksi kertaa vuodessa ja valituille maksetaan CIMOn apurahaa. (Cimo 2014a.) Apurahan määrä vaihtelee kohdemaan mukaan ollen 840–1350 € kuukaudessa vuonna 2014 (Cimo 2014b).

Free Mover -harjoittelu on kansainvälistä harjoittelua vaihto-ohjelmien ulkopuolella. Harjoittelu kestää vähintään 90 päivää ja opiskelija hankkii harjoittelupaikan itse omia ulkomailla olevia kontaktejaan hyödyntäen. Harjoittelupaikka voi olla Euroopassa tai sen ulkopuolella. Ulkomaisten yhteistyökorkeakoulujen kautta hankitut harjoittelupaikat hyväksytään, jos vaihto-ohjelman kautta ei tule rahoitusta ja harjoitteluvaihtosopimusta ei ole Karelia-ammattikorkeakoulun ja ulkomaisen korkeakoulun välillä. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014d.)

Free Mover -harjoitteluun hyväksytty opiskelija voi saada ammattikorkeakoululta apurahan pääasiallisesti kerran opintojensa aikana. Karelia-ammattikorkeakoulun maksamat apurahat on pääsääntöisesti varattu vähintään kolmen kuukauden ulkomaan harjoitteluihin. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014d.) Lyhyenpään ulkomaiseen harjoitteluun lähtevä voi kuitenkin saada myös pienen, 100 € suuruisen apurahan pienentämään matkasta aiheutuvia kuluja (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014e).

Kansainvälisessä harjoittelussa on jatkuva hakuaika ja harjoittelu suoritetaan omaan opiskelusuunnitelmaan sopivana ajankohtana. Opiskelija hankkii harjoittelupaikkansa yleensä itse. Sopivan harjoittelupaikan löydettyään opiskelija täyttää harjoittelusopi-

muksen ja toimittaa sen sekä Karelia-ammattikorkeakoulun että ulkomaisen harjoittelupaikan hyväksyttäväksi ennen apurahahakemuksen tekemistä. Ennen harjoittelun alkua laaditaan tavoiteohjelma, josta ilmenee mitä asioita harjoittelun aikana on tarkoitus oppia. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014f.)

Karelia-ammattikorkeakoulun verkkoympäristöstä on saatavilla tietopaketti, josta löytää tietoa tarvittavista käytännön järjestelyistä kotimaassa ja kohdemaassa ennen kansainvälistä harjoittelua, harjoittelun ajalle ja harjoittelun jälkeiselle ajalle. Karelia-ammattikorkeakoulun vaihtoon lähteville opiskelijoille järjestetään myös lähtöorientaatio kaksi kertaa vuodessa vaihtoon liittyvistä asioista. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2015b.)

Ennen ulkomaiseen harjoitteluun lähtöä opiskelija suorittaa Valtteri – Virtuaalinen valmennus vaihtoon lähteville opiskelijoille -opintojakson. Se on verkon kautta suoritettava opintojakso, joka on tarkoitettu Karelia-ammattikorkeakoulun ensimmäistä kertaa ulkomaiseen harjoitteluun tai opiskelijavaihtoon lähteville opiskelijoille. Valtterin avulla opiskelija muun muassa kartuttaa tietoja vaihtoprosessista ja kohdemaan tuntemuksesta. Harjoittelun päätyttyä tehdään Valtteri -tehtävänä loppuraportti harjoittelun kulusta, työtehtävistä ja tavoitteiden toteutumisesta. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014g.) Loppuraportin sijaan opiskelija voi kirjoittaa myös blogia harjoittelun aikana. Kansainvälisen harjoittelun jälkeen opiskelijat kertovat harjoittelupaikoistaan ja -kokemuksistaan Karelia-ammattikorkeakoulun uusille matkailun opiskelijoille oppituntien aikana. (Lahti 2015.)

2.4 Opiskelijoiden kansainvälinen liikkuvuus

Seuraavassa on tilastotietoja kansainvälisestä opiskelijaliikkuvuudesta, johon sisältyy kansainvälinen harjoittelu ja opiskelijavaihto. Tilastotietoja on saatavilla vuosikohtaisesti ja tarkastelussa on hyödynnetty viimeisimpiä saatavilla olevia tilastoja.

Suomalaisissa ammattikorkeakouluissa opiskeli vuonna 2014 yhteensä 138 700 henkilöä (Tilastokeskus 2014, 1). Suomalaisia ammattikorkeakouluja on erikokoisia, ja

Karelia-ammattikorkeakoulu kuuluu keskimääräistä pienempiin oppilaitoksiin. Opiskelijamäärä oli 3 857 henkilöä vuonna 2014. (Tilastokeskus 2014, 7.)

Ammattikorkeakouluista lähti ulkomaille yli kolme kuukautta kestäväään harjoitteluun tai opiskelijavaihtoon 5 014 opiskelijaa vuonna 2013. Muutosta oli +3,4 % vuoteen 2012 verrattuna. Harjoitteluun lähtijöitä oli 40,4 % liikkuvuudesta, eli 2 024 henkilöä (Garam 2014, 7, 16). Karelia-ammattikorkeakoulusta lähti yli kolme kuukautta kestäväään ulkomaan harjoitteluun tai opiskelijavaihtoon kaiken kaikkiaan 101 opiskelijaa vuonna 2013, mikä on 21,7 % enemmän kuin vuonna 2012 (Garam 2014, 7).

Matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta lähti ammattikorkeakouluista vuonna 2013 ulkomaan harjoitteluun tai opiskelijavaihtoon 780 henkilöä, mikä on 15,6 % koko liikkuvuudesta. Kyseisellä alalla opiskelijaliikkuvuus kasvoi prosentuaalisesti eniten koulutusaloista vuosien 2012–2013 välillä, 12,7 %. Taulukossa 1 on ammattikorkeakoulujen ulkomaan jaksolle lähteneiden opiskelijoiden määrä koulutusaloittain vuodelta 2013, koulutusalojen prosentuaalinen osuus koko liikkuvuudesta vuodelta 2013 sekä prosentuaalinen muutos vuosien 2012–2013 välillä. (Garam 2014, 11–12.) Huomioitava on, että ammattikorkeakoulujen aloituspaikkoja on vähennetty erityisesti kulttuurialalta, matkailu- ja ravitsemisalalta sekä tekniikan ja liikenteen alalta vuodesta 2013 alkaen (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012). Aloituspaikkojen vähentämisellä on vaikutusta myös opiskelijaliikkuvuuden prosentuaaliseen muutokseen vuosien 2012–2013 välillä.

Opiskeluala	Henkilöä	Osuus liikkuvuudesta %	Muutos 2012–2013 %
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden- ja hallinnon ala	1603	32,0	6,5
Tekniikan ja liikenteen ala	924	18,4	0,3
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	917	18,3	-1,6
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	780	15,6	12,7
Kulttuuriala	525	10,5	-1,1
Luonnonvara- ja ympäristöala	103	2,1	-2,8
Luonnontieteiden ala	98	2,0	1,0
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	64	1,3	-4,5

Taulukko 1. Opiskelijaliikkuvuus AMK -koulutusaloittain vuonna 2013, yli 3 kk:n opiskelijaliikkuvuus. (Garam 2014, 11.)

Karelia-ammattikorkeakoulun matkailualalta oli vuonna 2013 kuusi henkilöä kansainvälisessä harjoittelussa ja yksi henkilö opiskelijavaihdossa. Vuonna 2014 oli 12 matkailun opiskelijaa kansainvälisessä harjoittelussa ja yksi henkilö opiskelijavaihdossa Karelia-ammattikorkeakoulusta. Kyseisissä kansainväliseen harjoitteluun ja opiskelijavaihtoon lähtevien opiskelijoiden määrissä voi olla huomattavaa vaihtelua eri vuosien kesken. (Jeskanen 2015.)

Ammattikorkeakouluissa alan kokoon suhteutettuna suosituinta kansainvälinen liikkuvuus oli vuonna 2013 matkailu-, ravitsemis- ja talousalan koulutuksessa, jossa liikkuvuus suhteessa tutkintoihin oli 51,1 % opiskelijoista. Taulukossa 2 on mainittu alakohtaisesti prosentuaaliset osuudet opiskelijaliikkuvuudesta ulkomaille tutkintoihin suhteutettuna vuodelta 2013. (Garam 2014, 13.)

Opiskelualue	Suhteessa tutkintoihin %
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	51,1
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden- ja hallinnon ala	31,7
Kulttuuriala	24,6
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	22,5
Luonnonvara- ja ympäristöala	15,8
Luonnontieteiden ala	12,0
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	11,0

Taulukko 2. Opiskelijaliikkuvuus ulkomaille AMK -koulutusaloittain suhteessa tutkintoihin vuonna 2013, yli 3kk:n opiskelijaliikkuvuus. (Garam 2014, 13.)

Ulkomaan jaksosten määrä on viime vuosina lisääntynyt ja varsinkin Aasiaan lähtijöiden osuus on kasvanut. Eurooppaan lähtijöitä opiskelijoista on kuitenkin suurin osa, määrä oli 65 % vuonna 2013. Näistä opiskelijoista lähti Erasmus-ohjelman kautta ulkomaille 53 % vuonna 2013. Muita tärkeimpiä kanavia olivat korkeakoulujen sopimukset, Free Mover ja Nordplus. Suosituimmat kansainvälisen liikkuvuuden maat ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden keskuudessa olivat vuonna 2013 Saksa, Espanja, Iso-Britannia, Alankomaat ja Thaimaa. (Garam 2014, 3–4, 21.) Kyseisissä maissa on ollut myös Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijoita viiden viimeisimmän vuoden aikana. Muita harjoittelun kohtemaita Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijoilla ovat viime vuosina olleet esimerkiksi Kreikka, Unkari, Belgia, Australia ja Tansania. (Jeskanen 2015.)

Yli kolme kuukautta kestävien ulkomaan jaksojen lisäksi 4 434 opiskelijaa ammattikorkeakouluista lähti yli viikon, mutta alle kolme kuukautta kestäväälle ulkomaan jaksolle harjoitteluun tai opiskelijavaihtoon vuonna 2013. Se on 6,4 % vähemmän kuin vuonna 2012. Karelia-ammattikorkeakoulusta alle kolme kuukautta kestäville ulkomaan jaksoille lähti 248 opiskelijaa vuonna 2013, joka on 23,4 % edellisvuotta enemmän. (Garam 2014, 27–28.)

2.5 Vieraaseen kulttuuriin valmistautuminen ja kulttuurishokki

Kulttuurilla tarkoitetaan yhteisiä merkityksiä, joita tiettyyn kansaan, yhteisöön tai ryhmään kuuluvat käyttävät. Nämä merkitykset luovat ihmisille tunteen yhteisöllisyydestä ja yhteisestä identiteetistä. (Hall, 2003, 85.) Samalla kulttuuriryhmällä on tietynlaiset perinteet, tavat ja tabut, jotka ovat kehittyneet alueen ihmisten samankaltaisten näkemysten ansiosta (Frisk & Tulkki 2005, 11).

Ulkomaille lähdeettäessä vastassa on toisenlainen kulttuuri erilaisine ihmisineen, tapoineen ja ominaispiirteineen. Pidemmäksi aikaa vieraaseen maahan jäädessään henkilö kokee aluksi uuden kulttuurin kiehtovana ja mielenkiintoisena. Tätä aikaa kutsutaan kuherruskuukaudeksi ja se kestää viikoista muutamiin kuukausiin. Kuherruskuukauden aikana henkilöllä on utelias asenne ja hän oppii helposti uusia asioita ja myös kielitaito paranee (Aro 1998, 21; Frisk & Tulkki 2005, 55–56.)

Ajan kuluessa erilaiset kulttuuripiirteet alkavat tuntumaan rasittavilta ja niitä tulee verrattua oman kulttuurin toimintatapoihin. Tätä kutsutaan kulttuurishokiksi. Siitä kärsivällä voi olla oireina unettomuutta, väsymystä ja yksinäisyyden tunnetta. Toiset saattavat vetäytyä omiin oloihinsa ja jotkut henkilöt voivat arvostella vieraan kulttuurin piirteitä. Henkilö saattaa tuntea itsensä ensisijaisesti ulkomaalaiseksi ja koti-ikävä alkaa vaivata. Mielessä voi käydä myös suunniteltua aiempi kotiinpaluu. (Aro 1998, 23–24; Frisk & Tulkki. 2005, 56.)

Kulttuurishokki alkaa helpottaa jossakin vaiheessa, kun henkilö alkaa sopeutua erilaisiin kulttuuripiirteisiin. Hänen täytyy hyväksyä, ettei voi omalla käyttäytymisellään vaikuttaa ympäristön ominaisuuksiin. (Frisk & Tulkki 2005, 6.) Hyväksymisessä omaa

kulttuuri-identiteettiä ei hylätä, vaan toinen identiteetti otetaan oman rinnalle. Sopeutumisen ansiosta henkilö alkaa tuntemaan olonsa kotoisaksi vieraassa maassa hyväksyen paikalliset kulttuurilliset tavat ja selviytyen sen myötä arjen haasteista. (Aro 1998, 40–41.)

Kotiinpaluun aikaan voi herätä tuntemuksia, ettei vielä haluaisikaan lähteä takaisin Suomeen. Aika on voinut kulua nopeasti, eikä ympäristöstä, johon on ehtinyt kiintymään, haluaisikaan lähteä. (Aro 1998, 42.) Kotimaahan palatessa vastassa voi olla paluushokki, joka vaikeuttaa sopeutumista. Kotiympäristössä on voinut tapahtua muutoksia erilaisiin asioihin, joihin täytyisi mukautua. Oman kulttuurin saattaa paluun jälkeen nähdä toisella tapaa kuin ennen ulkomailla oleskelua. Sosiaaliset suhteet ovat voineet myös etäännyä ulkomailla asumisen aikana. (Frisk & Tulkki 2005, 56.) Vieraaseen kulttuuriin sopeutuminen on tuonut muutoksia henkilön maailmankuvaan ja toiset ihmiset eivät välttämättä tiedosta, että henkilön identiteetissä on tapahtunut muutosta ulkomailla oleskelun myötä (Aro 1998, 42–44).

Harjoittelu ulkomailla tuo Suomessa totuttuun elämään nähden paljon muutoksia ja voi aiheuttaa kulttuurishokkia opiskelijalle. Asia on tarkoituksenmukaista tiedostaa ennen matkaan lähtöä. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014g.) Kulttuurishokin oireita voi yrittää etukäteen lieventää tutustumalla kohdemaan kulttuuriin ja perustietoihin liittyvään kirjallisuuteen. Keskusteluista kohdemaasta kotoisin olevien henkilöiden tai vastaavassa ympäristössä oleskelleiden henkilöiden kanssa on myös hyötyä. (Frisk & Tulkki 2005, 57.)

Kontaktit ihmisiin sekä kohdemaassa että kotimaassa torjuvat yksinäisyyden ja koti-ikäväntunnetta. Voimavarojen keskittäminen uuteen kieleen ja kulttuuriin sekä positiivinen ajattelu harjoittelussa suoriutumisesta lieventävät vieraan kulttuurin aiheuttamia sopeutumisvaikeuksia. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014g.)

3 Ammatillinen kasvu

3.1 Ammatillinen identiteetti

Ammatillinen identiteetti on ihmisen mielikuva, millaiseksi hän kokee itsensä ammatillisesti työssään ja kuinka hän haluaa kehittyä. Se on tärkeä osa ammatillista kasvua ja kehittymistä. Omien taitojen ja kykyjen tuominen näkyville edellyttää oman ammatillisen identiteetin tuntemista. Ammatillinen identiteetti muokkautuu koko työuran ajan ja sen kehittymiseen tarvitaan vuorovaikutusta muiden ihmisten kanssa. (Eteläpelto & Vähäsantanen 2006, 26–28.)

Ammatillinen identiteetti rakentuu jo opiskelujen aikana. Opiskelu sekä oppilaitoksen sosiaalinen ympäristö vaikuttavat opiskelijan ammatillisen identiteetin kehittymiseen. Elämänhistorian ja tulevaisuuden odotusten vaikutukset heijastuvat jo opiskelijankin ammatilliseen identiteettiin. Myös omaan ammattiryhmään kuulumisen tunne on merkityksellistä. (Kalliomäki 2011, 18–21.)

Opintoihin sisältyvällä harjoittelulla on positiivista vaikutusta niin ammattitaitojen omaksumiseen kuin opiskelijan ammatilliseen identiteettiin. Opiskelijan tulisi huomioida, ettei täydellinen alan hallinta ole siinä vaiheessa vielä mahdollista. Harjoitteluiden aikana oman osaamisensa tunnistaminen sekä vahvuuksiensa ja heikkouksiensa tiedostaminen on tärkeää. Oman alan mahdollisuuksien hahmottaminen sekä omien taitojen kriittinen tarkastelu vaikuttavat opiskelijan ammatilliseen identiteetin muotoutumiseen. Opiskeluiden jälkeen ammatillisen identiteetin rakentuminen jatkuu työelämän sosiokulttuurisessa ympäristössä. (Kalliomäki 2011, 19–21.)

3.2 Matkailun opiskelijan ammatillinen kasvu

Ammatillisella kasvulla tarkoitetaan pitkäkestoista oppimisprosessia, jolla vastataan työelämän jatkuvasti muokkautuviin ammattitaidon vaatimuksiin. Se merkitsee jatkuvaa oppimista ja kehittymistä entistä parempiin tietoihin ja taitoihin työelämän vaatimusten mukaiseksi. (Ruohotie 2002, 9.) Ammattikorkeakoulujen matkailuun suuntau-

tuvassa koulutuksessa tavoitteena on, että opiskelijat saavuttaisivat asiantuntijuuden matkailupalvelujen kehittämiseen, tuottamiseen ja johtamiseen. Tähän sisällytetään myös kansainvälisten matkailijoiden laatuvaatimusten ymmärtäminen ja täyttäminen. (Havas & Jaakonaho & Rantanen & Sievers 2006, 34.)

Omasta kilpailukyvyistä työmarkkinoilla ja osaamisen päivittämisestä täytyy jokaisen itse huolehtia ja ihanteena pidetäänkin ammatillista kehittymistä koko työuran ajan eli jo uran alusta alkaen (Ruohotie 1996, 58). Matkailu- ja ravitsemisalalla olennaisia taitoja ovat muun muassa palveluosaaminen, liiketoimintaosaaminen ja matkailun toimialatuntemus. Niihin sisältyvät muun muassa kielitaito, kulttuurien tuntemus, asiakassuhteiden hallinta sekä myynti- ja markkinointitaidot. (Havas ym. 2006, 107, 112.) Näiden lisäksi matkailu- ja ravitsemisalalla osaamistarpeita ovat verkosto-osaaminen, ennakointiosaaminen, yrittäjyystaidot, johtamistaidot, ekologisten toimintatapojen tuntemus, turvallisuusosaaminen sekä tieto- ja viestintätekniikan taidot (Taipale-Lehto 2012, 19).

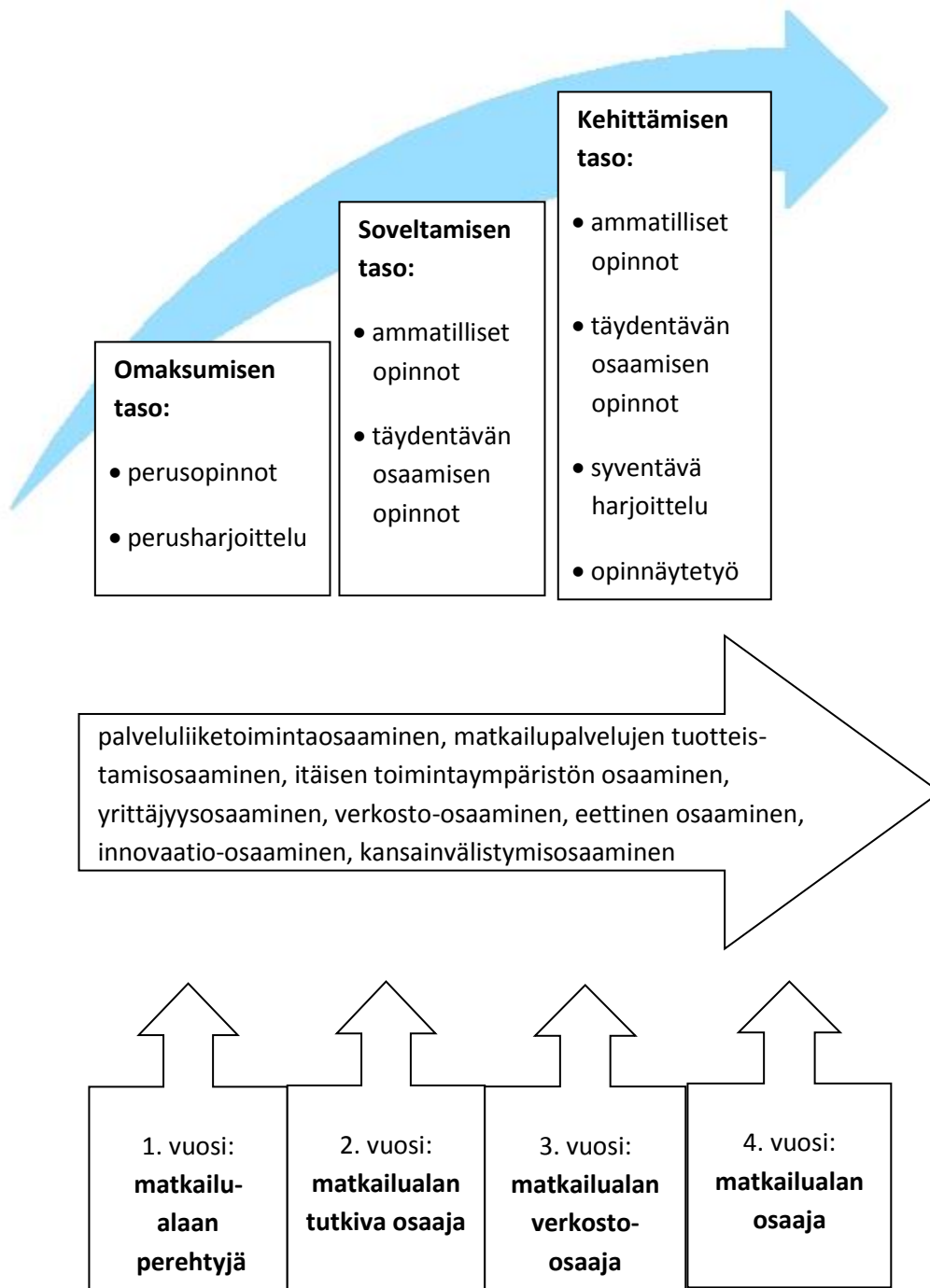
Restonomien tarvitsemia yleisiä työelämävalmiuksia ovat muun muassa neuvottelu- ja yhteistyötaidot, joustavuus, ongelmanratkaisukyky ja oppimisvalmiudet. Itsensä johtamisen taidot ovat myös tärkeitä työelämässä. Restonomilla täytyy olla positiivinen asenne työntekoon ja hänen on osattava arvostaa omaa ja muiden tekemää työtä. Hänen täytyy olla valmis myös kehittämään itseään ja osata soveltaa oppimiansa taitoja työelämäänsä. (Havas ym. 2006, 107, 112.)

Työelämässä työtehtävien tulisi olla oppimisen kannalta sopivan haasteellisia ja välttää liiallista rutiininomaisuutta henkilön taidot ja kyvykkyys kuitenkin huomioiden. Monipuoliset ja kehittävät työtehtävät edistävät henkilön ammatillista kasvumotivaatiota. Erityisesti ristiriitojen ja ongelmien kohtaamiset tuovat hyödyllisiä oppimismahdollisuuksia työympäristössä. (Ruohotie 1996, 64.)

Matkailun koulutusohjelmasta valmistuva voi työskennellä esimerkiksi majoitus- ja ravitsemisalalla tai ohjelmopalvelualalla. Työpaikka voi löytyä myös esimerkiksi matkailun myynti- ja markkinointiorganisaatiosta, matkatoimistosta, liikenneyhtiöstä tai lentoasemalta. (Haaga-Helia ammattikorkeakoulu 2014.) Restonomikoulutus antaa valmiudet matkailu- ja palvelualan asiantuntija-, kehittämis- ja esimiestehtäviin. Resto-

nomin ammattinimikkeenä työelämässä voi olla esimerkiksi vuoropäällikkö, projektivastaava, myyntipäällikkö tai matkailuneuvoja. Koulutus antaa valmiudet myös yrittäjänä toimimiseen. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2015a.)

Kuviossa 1 on kuvattu Karelia-ammattikorkeakoulun matkailun opiskelijan ammatillisen kasvun prosessia osaamisalueineen. Se sisältää kolme tasoa omaksumisesta soveltamiseen ja kehittämiseen. Osaamisalueet muuttuvat vaativammaksi opintojen edetessä. Perusopinnot, joissa perehdytään matkailualan toimintaympäristöön, auttavat opiskelijaa omaksumaan opiskeltavan alan ensimmäisenä opiskeluvuonna. Ensimmäisen opiskeluvuoden päätteeksi on myös perusharjoittelu. Opintojen keskivaiheilla opiskelija pääsee ammatillisen kasvun prosessissa soveltamisen tasolle. Kehittämisen tasolle opiskelija pääsee opintojen loppuvaiheessa muun muassa syventävän harjoittelun ja opinnäytetyön tekemisen myötä. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2015a; mukailen Haaga-Helia ammattikorkeakoulu 2014.)

Kuvio 1. Karelia-ammattikorkeakoulun matkailun opiskelijan ammatillisen kasvun prosessi. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2015a; mukailten Haaga-Helia ammattikorkeakoulu 2014.)

3.3 Ammatillinen kasvu harjoittelussa

Ammattikorkeakoulututkintoon sisältyvällä harjoittelulla on vaikutusta opiskelijan ammatilliseen kasvuun. Harjoittelu auttaa edistämään opiskelijan asiantuntijuutta opiskellulla alalla, ja hän pääsee soveltamaan opinnoissa opittua teoriaa käytäntöön. Harjoittelun aikana opiskelijan itseluottamus kasvaa, kun hän huomaa oppivansa uusia, työtehtävissä tarvittavia taitoja. Myös opiskelijan itsetuntemus kehittyy, kun hän tunnistaa omat erityisosaamisensa ja sen, missä olisi vielä parantamisen varaa. (Salonen 2007, 26.)

Ulkomailla tapahtuvan harjoittelun avulla opiskelija voi hankkia kansainvälistä työkokemusta jo opiskeluiden aikana. Kansainvälisessä harjoittelussa hän oppii työskentelemään vieraassa, kotimaahan nähden erilaisessa työkuulttuurissa. (Mutanen 2009, 4–5.) Kansainvälinen harjoittelu mahdollistaa opiskelijalle entistä paremman kielitaidon, kun vieraalla kielellä pääsee keskustelemaan harjoittelun aikana. Opiskelija oppii myös kohtaamaan vieraan kulttuurin ja ymmärtämään ihmisten erilaisuutta. Hän voi saavuttaa ulkomailla myös joitakin erityistaitoja, joita Suomessa olisi hankala oppia. (Haikola 2009, 21, 54–56.)

4 Aikaisemmat tutkimukset

4.1 Uralla eteenpäin – kansainvälinen harjoittelu asiantuntijaksi kehittymisen ja työllistymisen näkökulmista

Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen CIMOn tutkimus Uralla eteenpäin – kansainvälinen harjoittelu asiantuntijaksi kehittymisen ja työllistymisen näkökulmista julkaistiin vuonna 2004. Tutkimuksessa selvitettiin näkemyksiä vuosia sitten kansainvälisessä harjoittelussa olleiden henkilöiden asiantuntijuuden kehittymisestä ja työllistymisestä. Tutkimuksen kohderyhmänä oli korkeakouluopintojen loppuvaiheessa olevia tai vastavalmistuneita opiskelijoita, jotka lähtivät vuosina 1995–2001 vapaaehtoiseen harjoitteluun ulkomaille. Heidän tarkoituksenaan oli kartuttaa työkokemusta

ammattitaidon lisäämiseksi. Harjoittelupaikat sijaitsivat Euroopan unionin hallinnossa ja harjoittelun kesto oli yhdestä kuuteen kuukauteen. (Nyström 2004, 3–4.)

Tutkimuksen tulosten mukaan kansainvälinen harjoittelu edisti opiskelijoiden ja vastaavalmistuneiden oman alansa asiantuntijuutta ja edellytyksiä toimia monikulttuurisessa ympäristössä. Heidän tietoisuutensa toisista kulttuureista ja toimintatavoista kasvoi harjoittelun aikana. Kansainvälinen harjoittelu paransi opiskelijoiden ja vastaavalmistuneiden kielitaitoa. Harjoittelulla oli myös positiivista vaikutusta henkilöiden asenteisiin ja arvoihin. Näiden asioiden lisäksi harjoittelu auttoi lisäämään henkilöiden tietoisuutta omista kyvyistä ja selkeytti ammatillisia kiinnostuksen kohteita. (Nyström 2004, 21.)

4.2 Opiskelijoiden kansainvälinen liikkuvuus ja työelämä

Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO on teetättänyt myös toisen tämän opin- näytetyön aihepiireihin liittyvän tutkimuksen. CIMOn vuonna 2005 julkaisemassa tut- kimuksessa Opiskelijoiden kansainvälinen liikkuvuus ja työelämä tarkastellaan opis- kelijaliikkuvuuden hyötyjä työllistymiseen ja työelämään. Tutkimuksen tarkoituksena on ollut saada erityisesti tietoon, millaisessa arvossa työnantajat pitävät opiskelijaliik- kuvuutta ja mitä merkityksiä sillä on rekrytointivaiheessa. Tutkimuksen aineisto koot- tiin syksyn 2004 ja kevään 2005 aikana yrityksiin ja julkishallinnon toimipaikkoihin kohdistuvilla kyselyillä ja haastatteluilla. (Garam 2005, 55.)

Tutkimuksen tulosten mukaan opiskelijaliikkuvuus edistää yleisiä työelämävalmiuksia ja ihmisenä kehittymistä, kuten sosiaalisia taitoja, paineensietokykyä, joustavuutta ja suhteellisuudentajua. Myös kielitaito ja valmiudet kansainväliseen toimintaan kasva- vat tutkimuksen mukaan. Sen sijaan työnantajat eivät usko, että kansainvälisen har- joittelun suorittaneella tai opiskelijavaihdossa olleella henkilöllä olisi sellaista ammatil- lista osaamista, jota ei Suomessakin voisi saavuttaa. (Garam 2005, 56–57.)

Tutkimuksen tulosten mukaan vähän alle puolet työnantajista huomioi kansainvälisen kokemuksen rekrytoidessaan vastaavalmistuneita. Sitä voidaan pitää tapauksesta riip- puen positiivisena lisänä tai merkittävänä tekijänä työpaikkaa haettaessa. Opiskelija-

liikkuvuuden huomioimista tai huomiotta jättämistä rekrytointivaiheessa määrittelee tutkimuksen mukaan pääasiallisesti se, sisältävätkö haettavan työpaikan työtehtävät kansainvälisiä ulottuvuuksia. Erityisesti vieraskielisen materiaalin laatimisessa, kansainvälisten asiakkaiden palvelussa ja ulkomaisten vieraiden isännöinnissä on hyötyä kansainvälisessä harjoittelussa saaduista valmiuksista. (Garam 2005, 56–57.)

5 Menetelmälliset valinnat

5.1 Kysely

Kyselytutkimuksen avulla voidaan koota tutkimusaineisto, joka selvittää ihmisten ajattelutapoja, mielipiteitä ja asenteita tutkitusta aiheesta. Sen tarkoituksena on kerätä yksityiskohtaista asiatietoa tiedossa jo olevasta ilmiöstä. Tutkimuksessa tunnistetaan ilmiön käytänteitä ja ongelmia sekä tehdään vertailuja ja arviointeja. Kysely sopii esimerkiksi erilaisten tilanteiden ja olosuhteiden selvittämiseen. (Anttila 2000, 237–238.) Kohdejoukko määritellään tarkasti eikä tutkimuksessa käytetä satunnaisotantaa. Aineistoa käsitellään ja tulkitaan tapausten osalta ainutlaatuisina. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2009, 164.)

Kysymysten tekemiseen on olemassa erilaisia vaihtoehtoja. Avoimeen kysymykseen vastataan sitä varten jätetylle tyhjälle tilalle. Asteikkoihin perustuvissa kysymyksissä on valmiit vastausvaihtoehdot ja vastaajaa pyydetään ilmaisemaan myönteinen tai kielteinen näkökantansa annetun asteikon avulla. (Hirsjärvi ym. 2009, 198–200.) Valmiin kyselylomakkeen kannattaa olla selkeä ja avoimille vastauksille on löydettävä hyvin tilaa. Lomakkeen tulisi näyttää ulkoisesti asialliselta. Kyselystä ei kannata tehdä liian pitkää, jotta vastaajien mielenkiinto säilyy. (Hirsjärvi ym. 2009, 202–204.)

Kyselyyn (Liite 1) tein sekä avoimiin että asteikkoihin perustuviin kysymyksiin liittyvät osiot. Avointen kysymysten avulla kyselyyn sai omin sanoin kerrottavia vastauksia, ja sai tietää vastaajan mielestä tärkeät asiat kysyttävästä aiheesta. Asteikkoihin perustuvien kysymysten avulla sai puolestaan tehtyä helposti vastattavia kysymyksiä ja monipuolisuutta kyselyn sisältöön sekä ulkoasuun. Tarkoituksena oli tehdä mielen-

kiintoinen, selkeä ja sopivan pituinen kysely, joka herättää vastaanottajien mielenkiinnon. Useissa tutkimuksissa kyselyyn saa vastata nimettömänä ja päädyin siihen tässäkin tapauksessa. Anonyymillä vastausmahdollisuudella tavoittelin suurempaa vastausprosenttia sekä rehellisempiä vastauksia.

Kysymysten tekemiseen sain tukea kansainväliseen harjoitteluun ja ammatilliseen kasvuun liittyvän kirjallisuuden ja tutkimusten lukemisen avulla. Hahmottelin kyselyn aluksi paperille ja varsinaisen kyselyn tein Google Forms -ohjelman avulla. Ohjelma oli minulla ensimmäistä kertaa käytössä ja pienen harjoittelun jälkeen sen käyttö sujuikin jo melko hyvin. Valmiin kyselylomakkeen linkin lähetin sähköpostitse kohderyhmälle saatekirjeen kanssa maaliskuussa 2015. Lähetin kyselyn 43 Karelia-ammattikorkeakoulun kansainvälisessä harjoittelussa vuosina 2010–2014 olleille nykyisille ja entisille opiskelijoille. Opiskelijoiden yhteystietojen saamiseen oli hankittu lupa Karelia-ammattikorkeakoululta. Koko kohderyhmän koko oli 46 henkilöä, mutta kolmeen henkilöön en valitettavasti saanut yhteyttä.

Kyselyyn vastausajaksi annoin yhden viikon. Vastausajan päätyttyä lähetin kohderyhmälle kyselystä muistutusviestin saadakseni enemmän vastauksia. Tämän jälkeen odotin uusia vastauksia vielä vajaan viikon ennen tulosten kokoamista. Lähdin tavoittelemaan korkeahkoa, 80 % vastausprosenttia, sillä korkeahko vastausprosentti parantaa tulosten luotettavuutta ja sallii myös muutaman huolimattomasti annetun vastauksen. Korkean vastausprosentin tavoittelun avulla olin myös saanut itseäni motivoitua tarkoituksenmukaisen kyselylomakkeen suunnitteluun.

5.2 Haastattelu

Haastattelussa ensisijaista on hankkia mahdollisimman laaja tietoperusta tutkittavasta asiasta haastateltavien avulla. Haastatteluun on mahdollista valita ne henkilöt, jotka tuntevat aiheen hyvin tai heillä on siitä muuta kokemusta. Haastattelun hyvä puoli on joustavuus, sillä vastaajan kanssa voidaan keskustella aiheesta, tarkentaa sanamuotoja ja korjata väärinkäsityksiä. Heikkona puolena voidaan mainita aineiston hidas kerääminen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73–74.) Tutkimusta varten saatuja tietoja

tulee pitää luottamuksellisina ja haastateltavan henkilöllisyys on pidettävä anonyyminä (Ruusuvuori & Tiittula 2005, 41).

Kyselyä lähettäessäni kysyin kyselyn saatekirjeessä opiskelijoilta ja jo valmistuneilta opiskelijoilta halukkuutta haastatteluun osallistumisesta. Pyysin halukkaita ottamaan minuun yhteyttä sähköpostitse. Se ei kuitenkaan tuottanut tulosta kyselyn ensimmäisen lähetyksen tai kyselystä muistuttamisen jälkeenkään. Sain tämän jälkeen opinäytetyön toimeksiantajalta muutamia ehdotuksia henkilöistä, joilta voisi kysyä henkilökohtaisesti haastatteluun osallistumisesta. Haastatteluun henkilökohtaisesti kysymällä löysin lopulta tarvittavan määrän osallistujia, eli viisi henkilöä. Tutkimukseen osallistui neljä oppilaitoksessa tällä hetkellä opiskelevaa henkilöä ja yksi jo opinnoista valmistunut henkilö. Haastatteluun oli tärkeää löytää myös jo opinnoista valmistunut henkilö kertomaan omia näkemyksiään hieman pidemmän alan kokemuksen myötä.

Haastattelumenetelmää valittaessa on huomioitava tutkimuksen tavoitteet ja taustat (Anttila 2000, 368). Tässä opinäytetyössä menetelmänä käytettiin puolistrukturoitua haastattelua. Siinä kysymysten muoto ja järjestys ovat ennalta määritellyjä sekä kaikille haastateltaville samat. Haastateltava vastaa kysymyksiin omin sanoin eikä valmiita vastausvaihtoehtoja ole määritely. (Eskola & Suoranta 2000, 86.) Puolistrukturoitu haastattelu kuulosti tähän tutkimukseen sopivalta menetelmältä, koska tarkoituksena oli saada omin sanoin kerrottavia vastauksia todellisiin harjoittelukokemuksiin perustuen.

Haastattelua varten tutkimuskysymykset tai tutkimusongelmat täytyy määritellä hyvin, jotta haastattelukysymyksistä tulee myöhemmin oikeanlaisia (Anttila 2000, 368). Kyselyn tulokset auttoivat hahmottamaan, mihin asioihin haastatteluissa kannattaisi panostaa. Pystyin myös keskittymään sellaisten asioiden kysymiseen, joita kyselystä jäi puuttumaan tai joista tarvitsin lisää tietoa. Ryhmittelin haastattelun aihepiirit ja kysymyksiä kolmen eri teeman mukaan: perustiedot kansainväliseen harjoitteluun lähdöstä, harjoittelu-aika ja harjoittelun jälkeinen aika. Halusin laittaa haastatteluissa käytettävät aiheet kronologiseen järjestykseen selkeyttämään haastattelua sekä haastateltavan että haastattelijan osalta.

Haastattelukysymykset on tarkoituksenmukaista antaa haastateltavalle nähtäväksi jo hyvissä ajoin etukäteen varmistaakseen mahdollisimman laajan aineiston saannin (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73). Lähetin haastattelun aiheet sekä osan kysymyksistä haastateltaville sähköpostitse noin viikkoa ennen haastatteluja. Tarkoituksena oli, että haastateltavat perehtyisivät kysymyksiin jo ennen haastatteluja ja saisivat vähän pohtia vastauksiaan etukäteen.

Aineiston tallennustapa täytyy miettiä ennen haastatteluja. Vaihtoehtoina ovat esimerkiksi muistiinpanojen tekeminen ja keskustelujen nauhoittaminen. Haastattelurungon avulla voidaan johdatella haastattelijan ja haastateltavan välistä kommunikointia, jolloin aiheessa pysyminen varmistuu (Anttila 2000, 369–370). Haastattelun aikana havainnointi on tärkeää, eli huomioitava on kuinka haastateltava ilmaisee vastauksensa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73). Haastattelun aikana tutkijan täytyy ohjata keskustelua olennaisiin asioihin ja varmistaa vastausten riittävyys. Haastattelijan on oltava aidosti kiinnostunut vastauksista ja pysyttävä haastattelun aikana neutraalina. (Ruusuvoori & Tiittula 2005, 23–25, 41–44.)

Haastattelut tehtiin huhtikuussa 2015. Tutkimus sisälsi neljä varsinaista haastattelua, joista yksi tehtiin Skype -yhteyden välityksellä. Viidenneltä henkilöltä sain vastaukset kirjallisesti ennalta määriteltyihin kysymyksiin, sillä hänellä ei ollut mahdollisuutta osallistua varsinaiseen haastatteluun. Haastattelin tässä tutkimuksessa yhtä henkilöä kerrallaan, koska silloin sain jokaiselta haastateltavalta mahdollisimman yksityiskohdalliset vastaukset. Käytin haastatteluissa apuna haastattelurunkoa (Liite 2), johon olin kirjannut käsiteltävät aihepiirit ja sekä kysymyksiä. Tein haastatteluissa muistiinpanoja ja kysyin tarvittaessa tarkentavia kysymyksiä. Pidin huolen, että vastaukset olivat riittäviä tutkimusta varten. Havainnoin myös kuinka haastateltavat esittivät vastauksensa äänenpainon ja ilmeiden avulla. Kolmessa haastattelussa käytin haastateltavien luvalla lisäksi nauhoitusta myöhäisempää havainnointia varten.

5.3 Aineiston analyysi

Analyysin tarkoituksena on selkeyttää aineistoa ja tämän avulla tuottaa uutta tietoa aiheesta, joka on tutkimuksen kohteena. Aineistoa tiivistetään ilman, että oleellinen

informaatio katoaa. Informaatiota oikeastaan kasvatetaan muokkaamalla aineistoa entistä yhtenäisemmäksi ja selkeämmäksi. (Eskola & Suoranta 2000, 137.)

Aineistoa tarkastellaan analyysissä kokonaisuutena. Vastausten poikkeavuudet pyritään selvittämään kokonaistilanteeseen nähden, jottei tuloksiin jää ristiriitoja. (Alasuutari 2011, 38.) Luokittelu sopii apuvälineeksi ennen aineiston analyysiä. Siinä aineisto jaetaan ryhmiin tietyn ominaisuuden mukaan. Luokittelusta voi olla hyötyä analyysin ongelmanratkaisuun, mutta tärkeämmät tiedot rakentuvat vasta varsinaisessa analyysissä. (Ruusuvuori & Nikander & Hyvärinen 2010, 18.)

Aineistoa voidaan pitää teoreettisen ajattelun lähtökohtana. Sitä on mahdollista käyttää myös tulkintojen lähtökohtana tai apuvälineenä. (Eskola & Suoranta 2000, 145.) Aineistosta saa harvoin suoria vastauksia tutkimusongelmaan, vaan tarvitaan analyttisiä kysymyksiä tulosten selvittämiseen. Ne muodostuvat ja täsmentyvät aineistoon perehdyttäessä. (Ruusuvuori ym. 2010, 13–14.) Tulosten luotettavuutta pohtiessa reliaaabeliudella tarkoitetaan tulosten toistettavuutta. Saman vastauksen toistuttaessa kahdesti, tulosta voidaan pitää reliaaabelina. (Hirsjärvi ym. 2009, 231.)

Alasuutarin mukaan aineiston analyysissä on kaksi vaihetta, havaintojen pelkistäminen ja arvoituksen ratkaiseminen. Havaintojen pelkistämisessä kiinnitetään huomiota, mikä on viitekehyksen ja kysymyksenasettelun kannalta olennaista. Havaintoja myös tiivistetään yhdistelemällä, jos tiedossa on merkkejä samasta ilmiöstä. (Alasuutari 2011, 39–40.) Arvoituksen ratkaisemisen vaiheessa eli tulosten tulkinnassa muodostetaan rakennekokonaisuus tehtyjä havaintoja, tutkimusmateriaalia ja kirjallisuutta hyödyntäen (Alasuutari 2011, 44–46).

Haastatteluaineiston käsittelyyn kannattaa ryhtyä pian tiedonkeruun jälkeen sen ollessa vielä tuore. Täydennykset onnistuvat parhaiten heti haastattelujen jälkeen. Aineiston ollessa koossa se voidaan litteroida tai jättää koottuun tilaan, jolloin analyysi tehdään suoraan kerätystä aineistosta. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 135–136.) Litterointi eli puhtaaksikirjoitus auttaa tutustumaan paremmin aineistoon ja tekee siitä helpommin hallittavan (Ruusuvuori ym. 2010, 13).

Kävin läpi kyselystä saatuja vastauksia huolellisesti ennen kuin aloin käsittelemään aineistoa. Avointen kysymysten aineistoa kirjoitin puhtaaksi selkeyttämällä ja tiivistämällä sitä vaikuttamatta kuitenkaan aineiston oleelliseen sisältöön. Kävin jokaisen avoimen kysymyksen erikseen läpi ja tein listaa mitä asioita vastauksissa mainitaan. Vastauksia pystyi hyvin tiivistämään, sillä useissa kysymyksissä oli paljon samankaltaisia vastauksia. Yllättävää oli, kuinka paljon analyysin kannalta hyödyllistä aineistoa löytyi kyselylomakkeen viimeisestä kohdasta, jossa pyydettiin kertomaan mitä harjoittelusta jäi erityisesti mieleen. Sen avulla sai muun muassa lisää aineistoa opiskelijoiden ammatillisesta kasvusta harjoittelun aikana.

Lukuisat samankaltaiset vastaukset toivat esiin joitakin analyysissä erityisesti huomioitavia asioita. Analyysissä otin huomioon myös yleisestä kannasta eriävät mielipiteet. Vastaajien taustatietoja, kuten harjoittelun kohdemaata käsittelemällä tilastollisesti saadakseni tietoon vastausten jakaumat keskenään suhteutettuina. Asteikkoihin perustuvia kysymyksiä analysoin myös tilastollisesti huomioiden kuitenkin vastausten mahdolliset ristiriidat.

Kyselyn tuloksia kokosin vastaajien taustatietoja ja harjoittelu-aikaa koskeviin aihepiireihin. Niissä selvitettiin muun muassa harjoitteluiden kohdemaat ja työtehtävien sisällöt. Opiskelijoiden ammatillista kasvua koskevat asiat jaoin kolmeen erilliseen osioon; ammatillisten taitojen ja valmiuksien kehittymiseen, yleisten työelämävalmiuksien kehittymiseen ja harjoittelun muihin hyötyihin opiskelijalle.

Haastatteluaineiston käsittelyyn ryhdyin pian aineiston keräämisen jälkeen, jolloin haastattelutilanteet olivat vielä tuoreessa muistissa. Analyysissä perehdyin saatujen vastausten sisältöön lukemalla muistiinpanoja, kuuntelemalla nauhoituksia ja muistelemalla haastattelutilanteita. Nauhoituksia kuuntelemalla huomasin, että olin saanut tehtyä hyödylliset muistiinpanot merkityksellisimmistä asioista. Vertailin eri henkilöiden vastauksia keskenään nähdäkseni, löytyisikö vastauksista samankaltaisia vai eriäviä näkemyksiä.

Haastatteluaineistoon tutustumisen jälkeen aloin varsinaisesti käsittelemään aineistoa. Kokosin aineiston olennaiset asiat samaan tiedostoon luokittelua apuna käyttäen. Aineiston sisältäessä viiden henkilön näkemykset oli sitä melko yksinkertaista kä-

sitellä. Muistiinpanoista ja haastatteluista jääneiden tilanteiden mielikuvista sai selville hyvin, mitä mieltä kukin henkilö oli kysytyyn asiaan. Otin kaikkien haastateltujen vastaukset huomioon tuloksissa tasapuolisesti. Tulokset kokosin kronologiseen järjestykseen taustatietoihin, harjoittelu-aikaan ja harjoittelun jälkeiseen aikaan.

6 Kyselyn tulosten tarkastelu

6.1 Taustatiedot kyselyyn vastanneista

Lähetin matkailun opiskelijoiden kansainvälisen harjoittelun ammatillista kasvua koskevan kyselyn 43 henkilölle ja vastauksen sain 25 henkilöltä. Alkuperäisen viikon vastausajan jälkeen olin saanut vastausta 12 vastausta, mutta kyselystä muistuttamisviestin jälkeen sain vastauksia vielä 13 lisää. Vastausprosentiksi kyselylle muodostui 58 %. Vastausten lopulliseen määrään voi olla melko tyytyväinen, vaikka se jäikin vielä kauas tavoiteprosentista.

Kyselyyn vastaajista 21 henkilöä oli naisia ja neljä henkilöä miehiä. Sukupuolijakauma mukailee hyvin matkailualan naisvaltaisuutta. Vastaajat olivat harjoittelun aikana iältään 20–26-vuotiaita. Suurin osa vastaajista oli kansainvälisen harjoittelun aikana 20–21-vuotiaita, 20-vuotiaita oli 10 henkilöä ja 21-vuotiaita kuusi henkilöä. Tulosten mukaan kansainväliseen harjoitteluun lähtevät opiskelijat ovat siis nuoria henkilöitä, jotka luultavasti harjoittelun aikaan ovat jo ikänsä puolesta opintojensa alkuvaiheessa.

Kyselyssä tiedusteltiin opiskelijoilta kansainväliseen harjoitteluun osallistumisen vuotta. Eniten kyselyyn vastaajia oli osallistunut kansainväliseen harjoitteluun vuosina 2010, kuusi henkilöä ja 2011, seitsemän henkilöä. Vastausten määrät jakautuivat kuitenkin tutkimuksen kannalta onnekaasti melko tasaisesti eri vuosien kesken. Harjoittelun kesto oli ollut opiskelijoilla kahdesta neljään kuukautta. Yleisimmin se oli ollut kolme kuukautta, joka oli ollut 18 vastaajalla. Kolmella vastaajalla harjoittelun kesto oli ollut kolme ja puoli kuukautta, kahdella neljä kuukautta ja kahdella kaksi kuukautta. Vastaajien yleistä harjoittelun kolmen kuukauden kesto selittää se, että usein

vaihto-ohjelmiin osallistumiseen sekä apurahan saamiseen vaaditaan vähintään kolmen kuukauden harjoittelua.

Tärkeimpiä syitä kansainväliseen harjoitteluun lähdölle olivat tulosten mukaan uusien kokemusten saaminen ja kansainvälisen työkokemuksen hankkiminen. Muita tärkeimpiä syitä olivat kielitaidon kehittäminen sekä uuteen maahan ja erilaiseen kulttuuriin tutustuminen. Vastauksissa mainittiin myös muun muassa muiden opiskelijoiden suosittelu, lisähaaste harjoitteluun vieraalla kielellä, matkustelun halu ja aikaisempi hyvä ulkomaan kokemus. Toiveissa olivat myös vaihtelun halu arkeen, ystävien saaminen sekä verkostojen luominen ulkomaille.

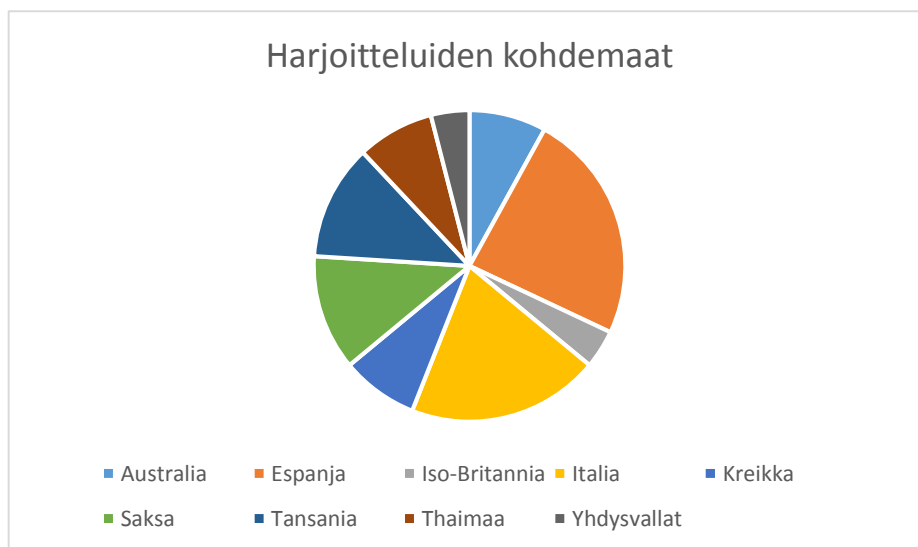
Olin kuullut vanhemmilta opiskelijoilta, että kannattaa ehdottomasti lähteä harjoitteluvaihtoon, ja innostuin siitä. Halusin uusia kokemuksia ja parantaa kielitaitoani. Tiesin perusharjoittelun työtehtävien olevan melko yksinkertaisia alan perustehtäviä, joten halusin harjoitteluun lisähaastetta, kun se suoritettaisiin vieraalla kielellä. Halusin myös lisää rohkeutta, solmia suhteita ulkomaille sekä tutustua vieraaseen kulttuuriin. Ajattelin harjoitteluvaihdon olevan myös hyvä työnhakua varten. (Nainen 20 vuotta.)

Opiskelijoilla oli monenlaisia työkokemustaustoja ennen kansainväliseen harjoitteluun lähtöä. Suurimmalla osalla, 14 henkilöllä, oli jonkinlaista matkailu- ja ravitsemisalán työkokemusta, kuten vastaanottovirkailijana työskentelyä, kerroshoitoa, tarjoilua, kahvio- tai pikaruokalatyöskentelyä. Alan työkokemusta on opiskelijoille saattanut kertyä esimerkiksi opiskeluiden ohella työskentelystä tai aiemmasta harjoittelusta. Lopuilla 11 vastaajalla oli jotakin matkailuun liittyvää työkokemusta muilta aloilta.

6.2 Harjoitteluiden kohdemait ja työtehtävät

Kansainvälisen harjoittelun kohdemaita oli kyselyyn vastanneilla opiskelijoilla ollut useita. Eniten opiskelijoita oli ollut Espanjassa, kuusi henkilöä ja Italiassa, viisi henkilöä. Muita kohdemaita olivat muun muassa Saksa ja Tansania, joissa molemmissa oli ollut kolme opiskelijaa. Lisäksi Australiassa, Kreikassa ja Thaimaassa jokaisessa oli ollut kaksi opiskelijaa sekä Isossa-Britanniassa ja Yhdysvalloissa yhden opiskelijat.

Kuviossa 2 on mainittu vastaajien kohdemaiden jakauma määrällisesti keskenään suhteutettuna.

Kuvio 2. Matkailun koulutuksen kansainvälisten harjoitteluiden kohdemaat vuosina 2010–2014.

Kansainvälisen harjoittelun työtehtävät sisälsivät muutamaa henkilöä lukuun ottamatta majoitus- ja ravitsemisalalan työtehtäviä. Opiskelijoiden harjoitteluun oli sisältynyt yleensä useita työtehtäviä. Tarjoilutyö oli sisältynyt 18 henkilön harjoitteluun. Viidellä opiskelijalla tarjoiluun oli sisältynyt alkoholianniskelua. 12 opiskelijan työtehtäviin oli kuulunut siivous, esimerkiksi yleisten tilojen siistiminen tai kerrossiivous. Harjoittelun työtehtäviin oli kuulunut hotellin vastaanottotyö yhdeksällä henkilöllä. Aamiais- ja buffepöydän valmistelun ja siistimisen mainitsi puolestaan työtehtävikseen kahdeksan henkilöä. Moni henkilö oli maininnut työn sisältäneen yleistä asiakaspalvelua eri muodoissaan, esimerkiksi asiakkaiden opastamista.

Kolmella kyselyyn vastanneella opiskelijalla harjoittelu oli ollut matkailuun liittyvää toimistotyötä. Juhlien järjestäminen, ruoanvalmistus ja ulkoalueiden kunnossapito mainittiin kyselyn vastauksissa jokainen kolme kertaa. Näiden lisäksi kertaalleen mainittiin myös muun muassa esimiestehtäviin tutustuminen, uusien harjoittelijoiden perehdyttäminen ja kokouksiin osallistuminen.

Olin töissä lounaskahvilassa kv-harjoittelun ajan, joten työtehtäviini kuului laajasti asiakaspalvelu, erikoiskahvien tekeminen, alkoholianniskelu, uu-

sien harjoittelijoiden perehdyttäminen, pöytiintarjoilu sekä kahvilan siisteyden ylläpito. Jonkin verran toimin myös apulaisena keittiössä. (Nainen 22 vuotta.)

Monipuolisesti hotellin ja ravintolan työtehtäviä, kuten vastaanotto, kerrossiivous, aamiaisvalmistelu, baari- ja à la carte tarjoilu (Nainen 20 vuotta).

Kokkausta, pöytiintarjoilua, kattauksien tekemistä, asiakkaiden opastusta, siivoamista, piha-alueiden kunnossapitoa, juhlien järjestämistä, viinin maistajaisia, asiakkaiden check in/out (Mies 21 vuotta).

Muun muassa toimistotehtäviä: sähköposteihin vastaamista, matkailijoiden tiedusteluihin vastaamista, esitteiden lähettämistä asiakkaille, majoitustiedusteluiden tekemistä. Kokouksiin osallistumista ja hotellivierailuja. (Nainen 23 vuotta.)

Harjoittelun työtehtävät ovat sisältäneet usein matkailu- ja ravitsemisalalan perustyötehtäviä, jotka soveltuvat erityisesti perusharjoitteluun. Työtehtävät kuulostavat melko samankaltaisilta, kuin ne Suomessa suoritettussa perusharjoittelussakin voisivat olla. Positiivisista on, että kaikkien opiskelijoiden työtehtävät ovat olleet matkailualalle ominaisia. Harjoitteluihin on sisällynyt monipuolisia työtehtäviä, mikä on edistänyt opiskelijoiden matkailualan tuntemusta. Toivottavaa olisi kuitenkin ollut, että harjoittelut olisivat sisältäneet myös muita kuin perustason työtehtäviä, kuten jotakin esimiestyöskentelyyn liittyvää. Syventävässä harjoittelussa olleiden opiskelijoiden työtehtävien vastuullisuudessa oli ollut vaihtelua harjoittelupaikoittain.

Harjoitteluni edetessä sain huomata, etten ollut ”vain harjoittelija” vaan yksi työryhmän jäsenistä. Sain harjoittelusta myös aitoa oman alan työkokemusta ja harjoittelupaikkani sopi erityisen hyvin syventävään työharjoitteluun. (Nainen 23 vuotta.)

Kyseessä oli syventävä harjoittelu, mutta työtehtävät jäivät valitettavasti perusharjoittelun tasolle (Nainen 26 vuotta).

6.3 Ammatillisten taitojen ja valmiuksien kehittyminen

Ammatillisten taitojen ja valmiuksien kehittymiseen perehdyttiin kyselyssä sekä avoimella kysymyksellä että asteikkoon perustuvilla kysymyksillä. Avoimissa vastauksissa korostuivat eniten kielitaidon kehittyminen, kansainvälisessä työympäristössä ja

tapakulttuurissa työskentelyn taidot sekä vieraiden kulttuurien ymmärtämisen edistyminen.

Kielitaito parani huomattavasti, tai ehkä rohkeus käyttää sitä (Nainen 20 vuotta).

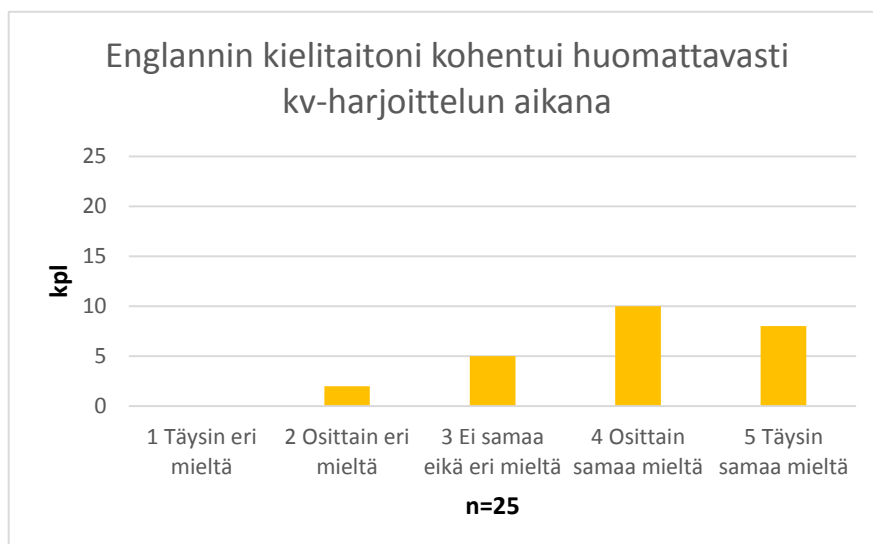
Englannin kieli ja työskentely kansainvälisessä työympäristössä, sillä työ-kaverini olivat monesta maasta (Nainen 26 vuotta).

Kielitaitoni (saksa) parani huomattavasti ja pystyn nykyisin työskentelemään myös saksan kielellä (Nainen 20 vuotta).

Espanjan kielen taitoni huima parannus ja sukellus espanjalaiseen kulttuuriin (Nainen 21 vuotta).

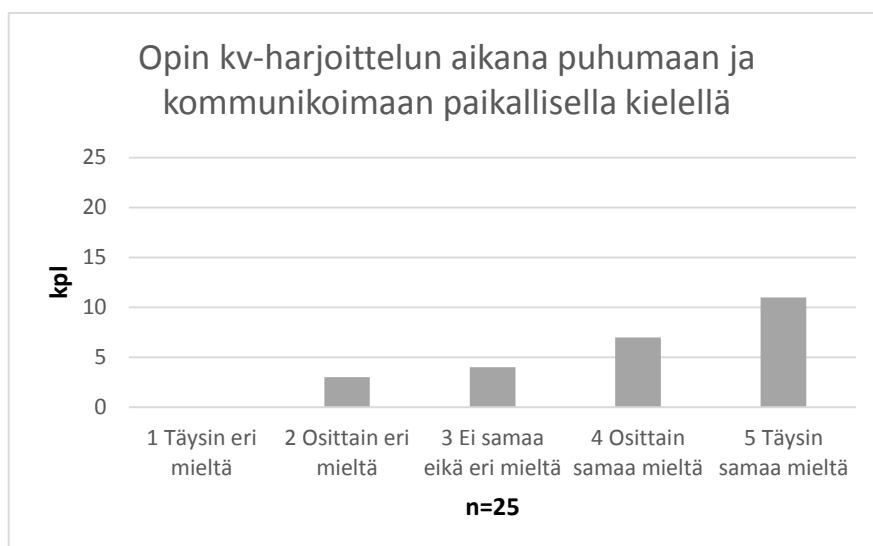
Vieraiden kulttuurien ja eri taustoista tulevien ihmisten ymmärtäminen ja arvostaminen (Nainen 20 vuotta).

Asteikkoihin perustuvissa kysymyksissä käytettiin viisiportaista asteikkoa, 1 – täysin eri mieltä, 2 - osittain eri mieltä, 3 - ei samaa eikä eri mieltä, 4 - osittain samaa mieltä ja 5 - täysin samaa mieltä. Vastausten perusteella useimpien opiskelijoiden englannin kielen taito kehittyi harjoittelun aikana. Kymmenen vastaajaa oli osittain samaa mieltä siitä, että englannin kielitaito kohentui huomattavasti harjoittelun aikana. Kahdeksan vastaajaa oli väittämistä täysin samaa mieltä. Viisi henkilöä ei osannut sanoa, edistykö kansainvälinen harjoittelu huomattavasti englannin kielen taitoa. Kaksi henkilöä oli osittain eri mieltä väittämistä. Kuviossa 3 huomaa pientä hajontaa vastauksissa. Mahdollisesti muutama vastaaja on käyttänyt harjoittelun aikana enimmäkseen paikallista kieltä, jolloin englannin kielen taidot eivät ole huomattavasti parantuneet. Mahdollista on myös, että opiskelijalla on ollut jo valmiiksi sujuva englannin kielen taito, jolloin merkittävää muutosta kielitaitoon ei ole tullut.

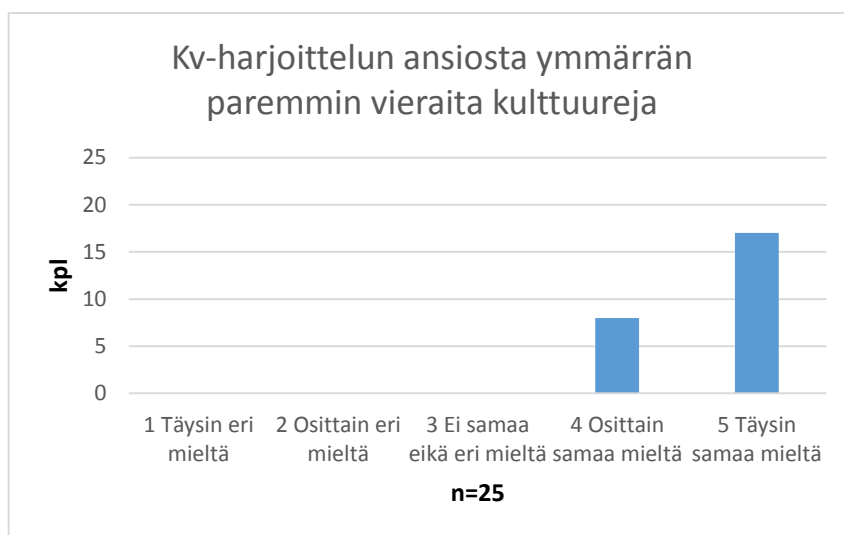
Kuvio 3. Englannin kielitaidon kehittyminen.

Asteikkokysymyksellä kysyttiin myös kielitaidon ja kommunikointitaitojen kehitymisestä paikallisen kielen osalta. Suurin vastausjakauma saatiin vastaukselle 5 – täysin samaa mieltä. 11 vastaajaa oli täysin samaa mieltä siitä, että harjoittelun aikana oppi puhumaan ja kommunikoimaan paikallisella kielellä. Seitsemän henkilöä oli asiasta osittain samaa mieltä. Neljä henkilöä ei osannut sanoa kantaansa ja kolme henkilöä oli osittain eri mieltä asiasta. Kuviosta 4 näkee enemmistön opiskelijoista oppineen paikallista kieltä kansainvälisen harjoittelun aikana. Paikallisen kielen oppimiseen on voinut vaikuttaa positiivisesti, jos kyseinen kieli on ollut opiskelijalle ennestään tuttu, esimerkiksi kieliopinnojen kautta. Jos paikallinen kieli on ollut täysin vieras tai vaikeasti opittava suomalaiselle, kieltä on ollut luultavasti vaikeampi oppia.

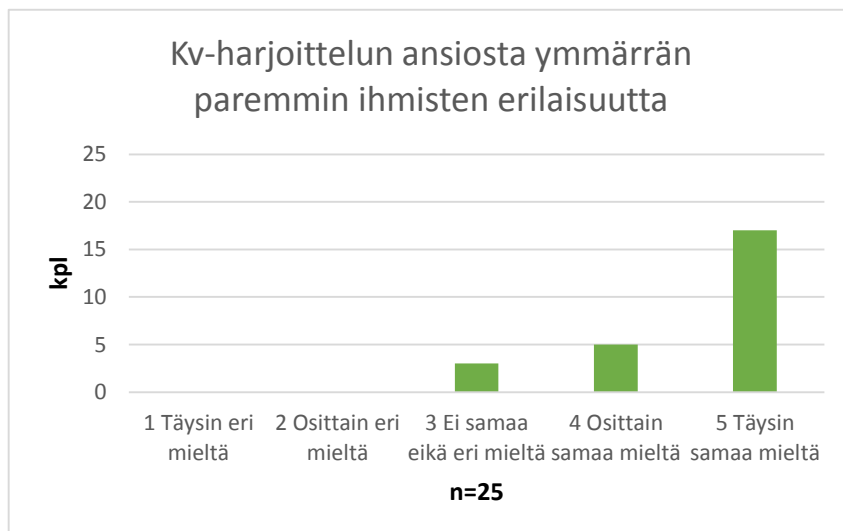
Kuvio 4. Kielitaidon kehittyminen paikallisen kielen osalta.

Asteikkokysymyksissä oli mukana väittämät vieraiden kulttuurien ja erilaisuuden ymmärtämisestä. Vieraiden kulttuurien ymmärtäminen edistyi harjoittelun aikana jokaisella vastaajalla vähintään jonkin verran. 17 vastaajaa oli täysin samaa mieltä siitä, että harjoittelu edisti vieraiden kulttuurien ymmärtämistä. Kahdeksan henkilöä oli asiasta osittain samaa mieltä. Kuviosta 5 ilmenee vastausten positiivisuus liittyen vieraiden kulttuurien ymmärtämiseen.

Kuvio 5. Vieraiden kulttuurien ymmärtämisen kehittyminen.

Kansainvälisellä harjoittelulla oli asteikkokysymyksen tulosten mukaan merkittävä vaikutus myös ihmisten erilaisuuden ymmärtämiseen. Ihmisten erilaisuuden ymmärtämisen kehittymisestä harjoittelun aikana oli täysin samaa mieltä 17 henkilöä. Viisi vastaajaa oli asiasta osittain samaa mieltä. Kolme henkilöä ei osannut sanoa mielipidettään asiaan. Kuviosta 6 näkee suuren jakauman vastausvaihtoehdolle 5 – täysin samaa mieltä.

Kuvio 6. Ihmisten erilaisuuden ymmärtämisen kehittyminen.

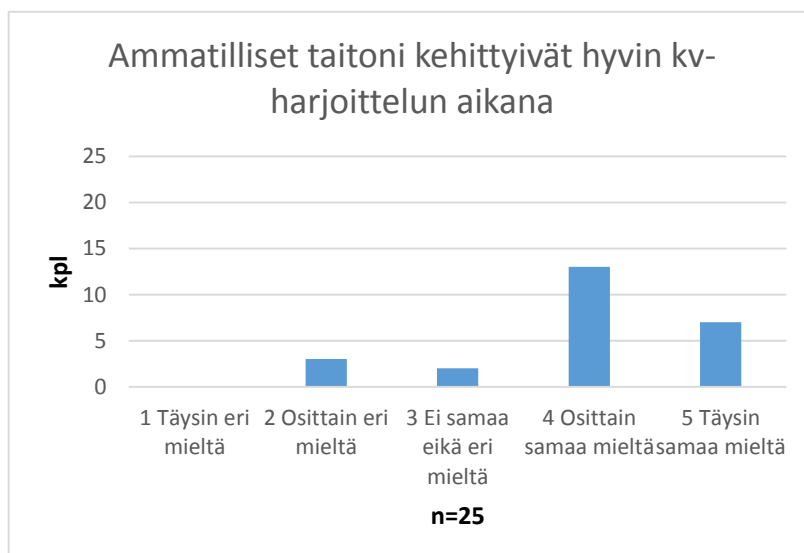
Varsinaisista matkailu- ja ravitsemisalan työskentelytaidoista asiakaspalvelutaitojen kehittymistä harjoittelun aikana pidettiin yleisesti merkittävänä. Useat opiskelijat kartuttivat harjoittelussa ravintola- tai hotellialan tietoja ja taitoja, jotka kaikki eivät kuitenkaan ole suoraan sovellettavissa suomalaiseseen työkuulttuuriin.

Kv-harjoittelu toi ensinnäkin varmuutta asiakaspalvelutyöskentelyyn. Myös tarjoilu ja anniskelu tulivat tutuiksi. (Nainen 22 vuotta.)

Ravintolassa tarvittavia käytännön taitoja, kuten tarjoilu ja hotellin toimintaan liittyvää tieto-taitoa. Tosin Tansaniassa työn käytäntö erosi monessa kohdassa Suomen käytännöistä ja samoja oppeja ei aina voi soveltaa Suomen työelämässä. (Nainen 20 vuotta.)

Harjoittelun avulla sain hyvän kokonaiskuvan siitä, mitä työtehtäviä hotellissa on ja kuinka eri osa-alueet vaikuttavat kokonaisuuteen (Nainen 20 vuotta).

Kokonaisuutena ammatilliset taidot kehittyivät harjoittelun aikana enemmistön mielestä vähintään jossain määrin. Kysymyksellä haettiin yleiskatsausta asiaan, sillä määrittelmä kysymyksen sisällöstä on laaja ja näkemys ammatillisista taidoista vaihtelee jokaisen vastaajan mukaan. Kuviossa 7 kuvataan vastauksien jakaumaa eri vastauksille. Noin puolet vastaajista, 13 henkilöä oli osittain samaa mieltä, että kansainvälinen harjoittelu kehitti hyvin ammatillisia taitoja. Seitsemän vastaajaa oli täysin samaa mieltä ammatillisten taitojen kehittymisen väittämästä. Kaksi henkilöä ei osannut sanoa kantaansa asiaan ja kolme henkilöä oli asiasta osittain eri mieltä.

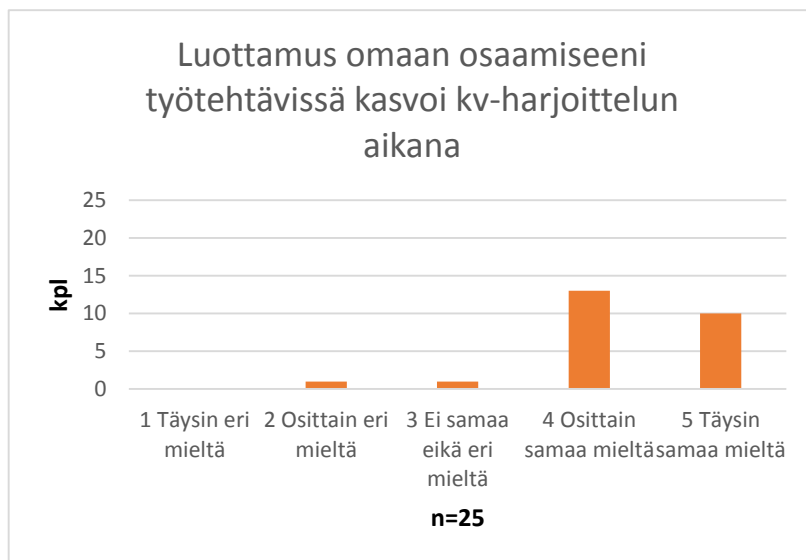
Kuvio 7. Ammatillisten taitojen kehittyminen harjoittelun aikana.

6.4 Yleisten työelämävalmiuksien kehittyminen

Yleisistä työelämävalmiuksista avoimen kysymyksen vastauksissa korostuivat erityisesti itseluottamuksen ja itsevarmuuden kehittyminen kansainvälisen harjoittelun aikana. Vastausten mukaan kansainvälinen harjoittelu kehitti myös muita yleisiä työelämävalmiuksia, kuten ongelmanratkaisukykyä, paineensietokykyä, joustavuutta ja kärsivällisyyttä. Vastauksissa mainittiin harjoittelun edistäneen avoimuutta uusiasi-oihin kohtaan, uusiin tilanteisiin sopeutumisen taitoja sekä kykyä työskennellä vaati- vissa olosuhteissa. Harjoittelu kehitti myös oikeanlaista asennoitumista työtä kohtaan sekä tiimityöskentelytaitoja.

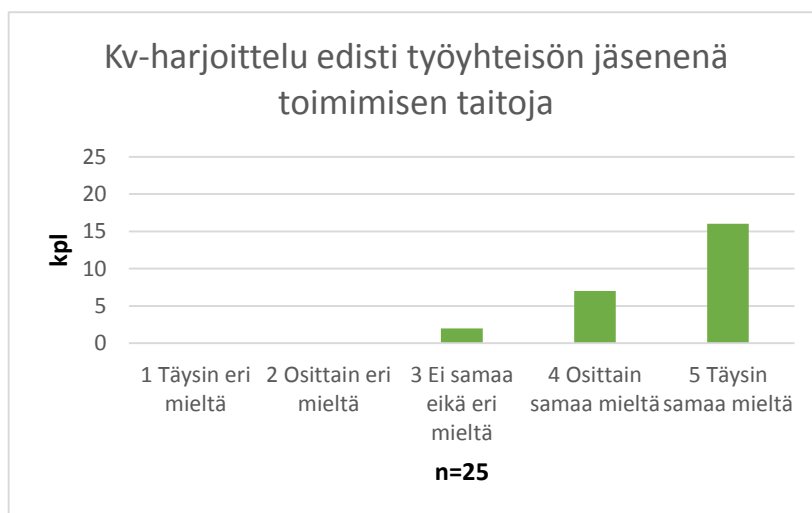
Asteikkokysymyksen vastausten perusteella kansainvälinen harjoittelu kasvatti opiskelijoiden luottamusta työskentelytaidoista yleisesti katsottuna joko jonkin verran tai merkittävästi. 13 vastaajaa oli osittain samaa mieltä, että luottamus omaan osaami- seen työtehtävissä kasvoi harjoittelun aikana. Kymmenen henkilöä oli väittämästä täysin samaa mieltä. Kuvioista 8 ilmenee vastausten 4 – osittain samaa mieltä ja 5 – täysin samaa mieltä saamat suuret osuudet. Yksi henkilö ei osannut sanoa kantaan- sa ja yksi henkilö oli asiasta osittain eri mieltä. Jos luottamus työtehtävissä pärjäämi- sen ei harjoittelun aikana edistynyt, se on voinut johtua esimerkiksi työtehtävien yk-

sinkertaisuudesta ja rutiininomaisuudesta tai vastuun saamisen puutteesta työpaikalla.

Kuvio 8. Itseluottamuksen kehittyminen työtehtävissä.

Asteikkokysymyksen tulosten mukaan kansainvälinen harjoittelu edisti työyhteisön jäsenenä toimimisen taitoja hyvin. 16 henkilöä oli täysin samaa mieltä kyseisestä väittämästä. Seitsemän vastaajaa oli osittain samaa mieltä ja kaksi henkilöä ei osannut sanoa, edistikö harjoittelu kyseisiä taitoja. Kuviossa 9 näkee vastausvaihtoehdon 5 – täysin samaa mieltä sisältämän suuren osuuden vastauksista.

Kuvio 9. Työyhteisön jäsenenä toimimisen kehittyminen.

6.5 Harjoittelun muut hyödyt opiskelijalle

Kansainvälistä harjoittelua pidettiin opintoihin ja tulevaisuuteen nähden kasvattavana ja valmistavana kokemuksena. Lisäksi kansainvälinen harjoittelu laajensi opiskelijoiden maailmankuvaa ja saattoi herättää kiinnostuksen tulevaisuudessa ulkomailla työskentelystä.

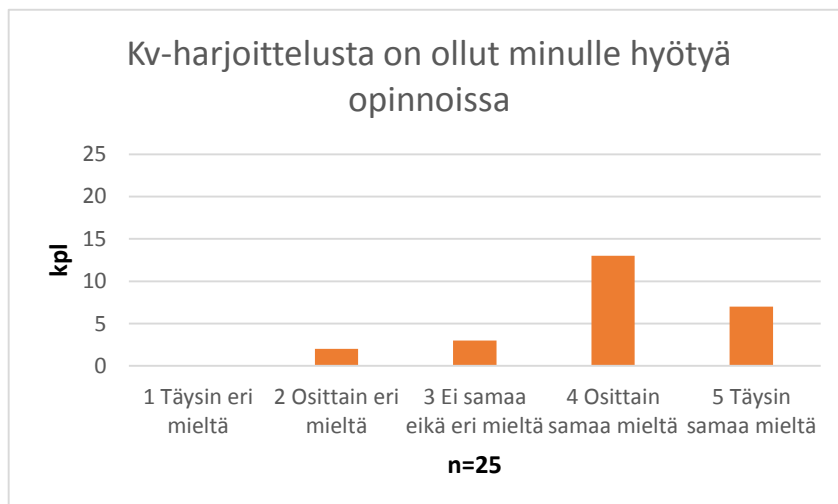
Upeita uusia kokemuksia, kasvua ihmisenä ja paljon uusia ajatuksia sekä koulutukseen, työhön että yleisesti elämään liittyen. Kielitaito. Ihanat uudet ihmiset. Vaikkei kv-harjoittelu välttämättä opintojen/alan ammattitaitojen kannalta ollutkaan todella hyödyllinen, se antoi sellaista tieto-taitoa ja elämäkokemusta, jota ei Suomessa pysymällä voi saada ja jota arvostetaan myös työelämässä opintojen jälkeen. (Nainen 20 vuotta.)

Kv-harjoittelu lounaskahvilassa sai minut kiinnostumaan kahvila-alasta, ja sen ansiosta olen alalle suunnannut (Nainen 22 vuotta).

Avasi ajatuksia ulkomailla elämisestä ja työskentelystä (Nainen 21 vuotta).

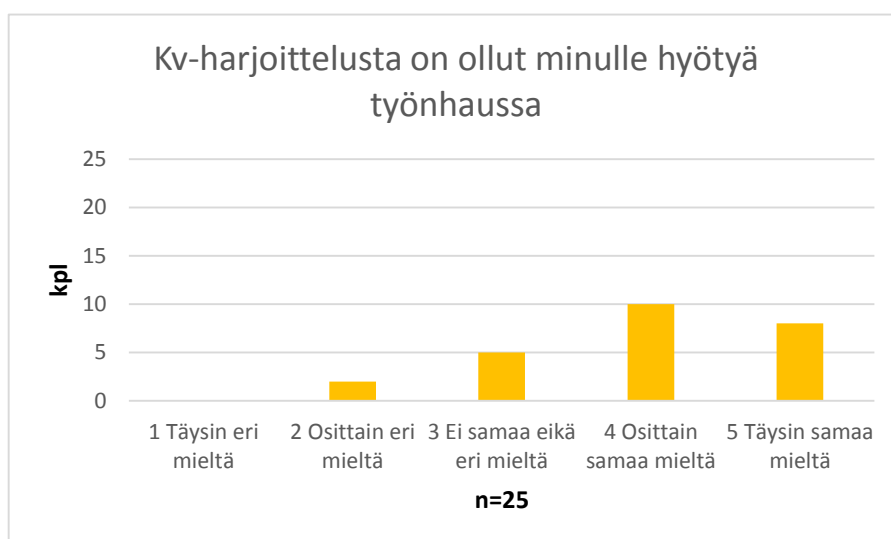
Aina jos mahdollista, kannattaa astua sen oman kuplan ulkopuolelle, tarkastella asioita isommassa mittakaavassa ja soveltaa oppimaansa omaan arkeen. Mitä enemmän näkee, sitä enemmän ymmärtää. (Nainen 20 vuotta.)

Asteikkokysymyksessä kysyttiin kansainvälisen harjoittelun hyödyistä opintoihin sekä työnhakuun. Noin puolet vastaajista, 13 henkilöä oli osittain samaa mieltä, että harjoittelusta on ollut hyötyä opinnoissa. Seitsemän henkilöä oli täysin samaa mieltä väittämään. Kolme henkilöä ei osannut sanoa oliko kansainvälisestä harjoittelusta ollut hyötyä opintoihin ja kaksi henkilöä oli asiasta osittain eri mieltä. Kuviosta 10 ilmenee vastausvaihtoehdon 4 – osittain samaa mieltä, saama suuri osuus vastauksista.

Kuvio 10. Kansainvälisen harjoittelun hyöty opintoihin.

Kansainvälisestä harjoittelusta on ollut osalle matkailun opiskelijoista ja jo valmistuneista opiskelijoista hyötyä työnhaun kannalta. Kymmenen henkilöä oli osittain samaa mieltä, että harjoittelusta on ollut hyötyä työnhaussa. Kahdeksan henkilöä oli täysin samaa mieltä kansainvälisen harjoittelun suorittamisen hyödystä työnhaussa. Viisi henkilöä ei osannut sanoa mielipidettään. Kaksi henkilöä oli puolestaan osittain eri mieltä kansainvälisen harjoittelun hyödystä työnhakuun. Kuviosta 11 näkee, että vastauksissa on jonkin verran hajontaa.

Kuvio 11. Kansainvälisen harjoittelun hyöty työnhakuun.

Kyselyn lopussa kysyttiin, suositteleeko vastaaja kansainvälistä harjoittelua muille opiskelijoille. Vastausten sanoma oli hyvin selkeä, sillä 24 henkilöä oli väittämästä

täysin samaa mieltä ja yksi henkilö osittain samaa mieltä. Tulosten mukaan vastaajat siis suosittelivat kansainvälistä harjoittelua muille opiskelijoille lähes yksimielisesti.

7 Haastattelun tulosten tarkastelu

7.1 Taustatiedot haastatteluun osallistuneista

Haastattelin viittä henkilöä kansainväliseen harjoitteluun liittyvistä asioista huhtikuussa 2015. Neljä henkilöä oli Karelia-ammattikorkeakoulun kirjoilla olevia opiskelijoita ja yksi henkilö oli jo valmistunut opinnoista. Kolme haastattelua pidettiin Karelia-ammattikorkeakoulun tiloissa. Yksi haastatteluista tehtiin Skype -yhteyden avulla verkossa. Yhtä osallistujaa varten tein kysymykset kirjallisena toisella paikkakunnalla asumisen vuoksi. Haastatteluissa käytin apuna haastattelurunkoa, josta johdattelin varsinaiset kysymykset ja vastauksia täydentävät kysymykset. Nauhoitin kolme haastattelua haastateltavien luvalla ja tein samalla muistiinpanoja vastauksista.

Haastatteluun osallistujien kohdemaita olivat Australia, Iso-Britannia, Italia ja Turkki. Italia oli ollut kahden henkilön kohdemaana. Neljä henkilöä oli suorittanut kohdemaassa perusharjoittelun ja yksi henkilö syventävän harjoittelun. Harjoitteluiden sisältöinä olivat olleet harjoittelupaikasta riippuen ravintolatyö, matkaoppaan työ, maaseutumatkailuyrityksen tai aamiaismajoitusyrityksen työ. Harjoittelut oli suoritettu vuosien 2010–2014 välillä. Jokaisella henkilöllä varsinaisen harjoittelun kesto oli ollut kolme kuukautta. Osa heistä jäi kohdemaahan työskentelemään harjoittelun jälkeen vielä muutamaksi viikoksi.

Ulkomaille lähtöön opiskelijat sai kiinnostumaan erityisesti halu lähteä ulkomaille ja kansainvälisen kokemuksen saaminen. Hyvän kielitaidon saavuttaminen oli myös monella toiveena. Kiinnostus jostakin tietyistä kohdemaasta tai harjoittelupaikasta oli jo usein tiedossa ennen lähtöpäätöstä. Ennen ulkomaille lähtöä opiskelijat tekivät käytännön järjestelyjä, kuten varasivat lennot, hankkivat vakuutuksia ja ottivat tarvittaessa rokotuksia. He suorittivat myös Valtteri – Virtuaalinen valmennus vaihtoon lähteville opiskelijoille -opintojakson.

Neljä opiskelijaa oli lähtenyt kansainväliseen harjoitteluun CIMOn Erasmus+ -vaihto-ohjelman myötä ja he saivat sitä kautta myös apurahaa harjoittelusta aiheutuviin kuluihin. Yksi opiskelija lähti Free Mover -harjoitteluun ja sai siihen apurahan. Opiskelijat saivat apurahoja lisäksi William ja Ester Otsakorven Säätiöltä. Haastattelujen mukaan saadut apurahat kattoivat matka-, majoitus- ja ruokakulut hyvin. Majoituksen osa opiskelijoista oli saanut harjoittelupaikan puolesta.

7.2 Harjoitteluaika

Kansainvälisen harjoittelun alussa kaksi haastateltua oli kärsinyt muutamaan viikon ajan merkittävästä kulttuurishokista. Kolmella opiskelijalla kulttuurishokkia oli ollut vähäisessä määrin. Kulttuurishokkia aiheuttivat esimerkiksi vieras kieli, erilainen kulttuuri, erilaiset käytännöt työpaikalla sekä erilaiset asuinolosuhteet Suomeen nähden. Kulttuurishokista yli pääsemiseen auttoivat päättäväisyys, uuteen ympäristöön ja ihmisiin tutustuminen ja/ tai ajanvietto samassa harjoittelupaikassa olevan opiskelutoverin kanssa.

Ammatillisina tavoitteina opiskelijoilla olivat useimmiten puhutun kielitaidon ja asiakaspalvelutaitojen kehittyminen. Tavoitteina mainittiin myös muun muassa itsenäisen työskentelyn ja esimiestaitojen oppiminen, esiintymisvarmuuden paraneminen sekä anniskelupassin hankkiminen. Perusharjoittelussa olleiden mukaan tavoitteet toteutuivat hyvin ja syventävässä harjoittelussa olleiden mukaan osittain. Perusharjoittelussa olleiden opiskelijoiden mielestä harjoittelun vaativuustaso oli vähintäänkin riittävä. He oppivat harjoittelun aikana paljon erilaisia asioita ja myös vastuun kantamista työpaikalla. Suuri osa työajasta saattoi kuitenkin olla suorittavaa perustyötä. Syventävässä harjoittelussa olleiden mielestä harjoittelu vastasi osittain vaatimuksia muun muassa esimiestyöskentelyn tehtäviä ajatellen.

Useimpien haastatteluun osallistuneiden mielestä matkailun opinnot Suomessa olivat antaneet yleiskuvan alasta ennen harjoitteluun lähtöä. Opinnoista oli haastateltujen mukaan saanut hieman hyötyä ennen harjoittelua. Huomioitavana asiana on, että perusharjoittelussa olleilla opiskelijoilla oli ennen harjoittelua vasta yksi vuosi matkailun opintoja takana. Harjoittelua hyödyttäneitä opintoja olivat olleet venäjän ja englannin

kielen opinnot, sekä anniskelu-, ravitsemispalvelu- ja hygieniaopinnot. Suurin osa harjoittelussa tarvittavista tiedoista ja taidoista opittiin kuitenkin vasta paikan päällä ulkomailla, tai opiskelijat olivat oppineet niitä jo ennen matkailun opintoja.

Haastattelussa kysyttiin, opittiinko kansainvälisessä harjoittelussa joitakin tietoja ja taitoja, joita Suomesta käsin olisi vaikea saavuttaa. Haastateltavien mukaan harjoittelussa opittiin kansainvälisyyttä, sai paremman kielitaidon ja oppi kulttuurien tuntemusta. Erilaisen työkulttuurin vuoksi kansainvälisessä harjoittelussa opittiin lisäksi työskentelemään Suomeen nähden suuremman kiireen ja paineen alla.

7.3 Harjoittelun jälkeinen aika

Kansainvälisestä harjoittelusta Suomeen palatessa useimmilla opiskelijoilla oli vastassa kulttuurishokkiin liittyvää paluushokkia. Ulkomailla oleskelu sai esimerkiksi aikaan asioiden näkemisen eri valossa kuin ennen. Paluushokkia aiheuttivat esimerkiksi opiskeluiden jatkaminen harjoittelun jälkeen teoriaopinnoilla, asumisen järjestelyt, Suomen sääolot ja kulttuurierot harjoittelumaahan nähden. Yksi opiskelija tunsi sekä paluushokkia että helpotusta kotiin paluusta. Yhdellä opiskelijalla normaaliarkeen paluu oli pelkästään helpotus vaativan harjoittelun jälkeen.

Kansainvälisen harjoittelun jälkeen opiskelijoilla oli erilaisia tuntemuksia opinnoista. Jokaisella haastatteluun osallistuneella oli kansainvälisen harjoittelun jälkeen päämääränä suorittaa restonomiopinnot loppuun. Syventävässä harjoittelussa ollut opiskelija toivoi saavansa opinnot valmiiksi, jotta pääsisi töihin ja matkustelemaan. Toista opiskelijaa motivoi opinnoissa tuleva vaihto-opiskelu, jolloin hän pääsisi uudelleen ulkomaille. Kahdella haastatteluun vastanneella opiskelumotivaatio oli Suomeen palatessa kadoksissa, mutta se palasi vähitellen. Osa opiskelijoista sai harjoittelun avulla motivaatiota eräisiin opintojaksoihin, joissa käsiteltyjä asioita oli harjoittelun aikana oppinut. Näitä opintoja olivat esimerkiksi ravintolapalveluiden ja viinitietouden kurssit.

Kansainvälinen harjoittelu selkeytti jonkin verran neljän opiskelijan tulevaisuuden suunnitelmia työllistymisen osalta. Harjoittelu saattoi selkeyttää, minkälaiset työtehtävät kiinnostavat ja millaiset eivät. Suoria urasuunnitelmia opiskelijat eivät harjoittelun

avulla saaneet. Yhdelle opiskelijalle kansainvälinen harjoittelu ei oikeastaan tuonut ollenkaan tulevaan työllistymiseen liittyviä ajatuksia.

Kysymykseen, saiko kansainvälinen harjoittelu kiinnostumaan ulkomailla työskentelystä, vastaukset olivat pääosin myönteisiä. Kolme henkilöä kertoi olevansa ainakin jossakin määrin kiinnostunut ulkomailla työskentelystä. Yksi henkilö ei osannut sanoa kantaansa asiaan. Opintoista jo valmistuneella henkilöllä oli harjoittelun jälkeen ollut kiinnostusta ulkomailla työskentelystä, mutta se oli pitkällä tähtäimellä vaihtunut pelkään matkustelun haluun.

Haastattelussa kysyttiin verkostojen luomisesta ulkomaille työllistymistä ajatellen. Matkailun opinnoista jo valmistunut henkilö olisi saanut harjoittelupaikastaan töitä valmistumisen jälkeen, mutta käytännön asiat estivät ulkomaille lähdön. Yhdelle henkilölle harjoittelun kohdemaat eivät tuntuneet enää kiinnostavalta, joten hän ei enää harjoittelun jälkeen ole halunnut työskennellä kyseisessä maassa. Kolmen henkilön näkemys oli, ettei harjoittelupaikalla olisi ollut tarjota palkkatyötä, vaan heillä oli tarvetta vain harjoittelijoille. Yksi kolmesta uskoi kuitenkin saavansa tarvittaessa työnhakuun apua paikalliselta yrittäjäperheeltä sekä maassa asuvilta sukulaisilta ja ystäviltä.

Opinnoista jo valmistunut henkilö sekä yksi nykyinen opiskelija uskoivat, että kansainvälisestä harjoittelusta on ollut hyötyä työnhaussa Suomessa. Heidän mukaansa hyvä kielitaito ja ulkomaan kokemus yleisesti ottaen ovat hyödyttäneet työnhaussa harjoittelussa opittujen työskentelytaitojen lisäksi. Yksi henkilö ei osannut sanoa oliko kansainvälisestä kokemuksesta ollut hyötyä työnhaussa, mutta piti kokemuksesta hyvänä lisänä ansioluetteloon. Kaksi haastatteluun vastannutta ei ollut hakenut vielä töitä kansainvälisen harjoittelun jälkeen.

Haastatteluun osallistuneet henkilöt suosittelivat pääosin kansainvälistä harjoittelua muille opiskelijoille. Perusteluina olivat yleisesti ottaen mahdollisuus hyvän kielitaidon saavuttamiseen, elämäkokemuksen saaminen ja maailmankuvan laajentuminen. Myös muun muassa kulttuurintuntemuksen saaminen, kansainvälistyminen ja itenäistyminen mainittiin haastatteluissa. Kolme haastateltua ilmaisivat yleisen suosituksensa kansainväliseen harjoitteluun osallistumiseen. Yksi henkilö suositteli harjoittelua, muttei välttämättä ammatillisesti vaan enemmänkin elämäkokemuksena. Hän

ei myöskään suosittelut kokemuksensa perusteella Välimeren aluetta Suomeen nähden hyvin erilaisen työkuulttuurin vuoksi. Yksi henkilö suositteli kansainvälistä harjoittelua, mutta ainoastaan omatoimisille henkilöille, joilla on avoimuutta uusille asioille, yleistä reippautta ja hyvä stressinsietokyky.

8 Tulosten yhteenveto

Tässä tulosten yhteenvedossa kyselyn ja haastattelun tulokset on koottu yhteen matkailun opiskelijoiden kansainvälisessä harjoittelussa saavuttaman ammatillisen kasvun osalta. Yhteenvetona kansainvälinen harjoittelu kasvattaa ihmisenä ja vahvistaa itseluottamusta. Sen myötä oppii ymmärtämään erilaisia kulttuureja ja tapoja sekä ihmisten erilaisuutta. Kansainvälinen harjoittelu edistää kielitaitoa ja rohkaisee puhumaan vierailta kielillä. Erilaisessa kulttuurissa työskentely tuo harjoitteluun oman haasteensa ja edistää opiskelijan yleisiä työelämävalmiuksia, kuten paineensietokykyä ja joustavuutta. Kansainvälinen harjoittelu edistää myös työyhteisön jäsenenä toimimisen taitoja.

Kansainvälinen harjoittelu laajentaa opiskelijan maailmankuvaa. Opiskelijoiden mukaan kansainvälisessä harjoittelussa saa paljon erilaisia kokemuksia ja tutustuu uusiin ihmisiin. Ulkomailta saatu elämäkokemus on yleishyödyllistä opiskelijan arjen eri osa-alueille.

Kyselyn ja haastattelun tulosten mukaan asiakaspalvelutaitoja, esimerkiksi tarjoilua opittiin harjoittelussa yleisesti. Varsinaisia työskentelytaitoja voisi Suomessa tehtävässä harjoittelussa oppia paremmin, sillä ulkomaisia, erilaisia käytäntöjä ei välttämättä pysty hyödyntämään Suomen oloissa. Lisäksi osassa ulkomaisista harjoittelupaikoista työtehtävät voivat olla melko yksinkertaisia. Tuloksissa oli kuitenkin hajontaa harjoittelupaikkojen kesken. Osa kansainvälisessä harjoittelussa olleista olivat tyytyväisiä harjoittelun työtehtäviin ja heille annettuun vastuuseen, kun taas toisilla harjoittelu oli sisältänyt yksinkertaisia, rutiininomaisia työtehtäviä.

Tulosten mukaan kansainvälisestä harjoittelusta voi olla jossakin määrin hyötyä opintoihin. Hyötyä voi olla esimerkiksi muassa kielio-pintoihin ja niiden ammatillisten opintojen aihepiireihin, joita kansainvälinen harjoittelu on sisältänyt. Kansainvälinen harjoittelu ei tuo erityisesti lisää motivaatiota opintoihin. Se ei kuitenkaan vie motivaatiota opintojen loppuun saattamisesta, vaikka opiskelumotivaatio olisikin heti Suomeen palatessa kadoksissa.

Kansainvälinen harjoittelu antaa usein opiskelijoille jonkinlaista näkemystä, millaisiin työtehtäviin he haluaisivat suuntautua opinnoista valmistuttuaan. Tuntumaa voi myös saada, millaisiin työtehtäviin ei tulevaisuudessa ole kiinnostusta. Kansainvälisen harjoittelun kokemus saa osan opiskelijoista kiinnostumaan ulkomailla työskentelystä tulevaisuudessakin. Osa opiskelijoista ja jo valmistuneista opiskelijoista kokee kansainvälisestä harjoittelusta olevan hyötyä työhaussa Suomessa. Heidän mukaansa työnantajat arvostavat erityisesti hyvää kielitaitoa ja ulkomaan kokemusta yleisesti katsoen.

9 Luotettavuus ja eettisyys

9.1 Tulosten luotettavuus

Kyselyyn osallistujien odotetaan vastaavan rehellisesti, jotta tutkimukseen saadaan totuudenmukaista tietoa. Vastausten täytyisi tutkimuksen onnistumisen kannalta olla huolellisesti ja ajatuksen kanssa täytettyjä. Kyselyn hankaluutena pidetään väärinymmärryksiä. (Hirsjärvi ym. 2009, 195.) Ongelmaksi voi koitua myös kyselyyn vastaamattomuus ajan tai halukkuuden puutteen vuoksi. Tämän vuoksi vastata saattavat vain ne, joita tutkimuksen aihe kiinnostaa, jolloin vastausten laatu voi jäädä epäluotettavaksi. (Anttila 2000, 238.)

Kyselyyn vastasi yli puolet vastaanottajista, 58 %, joten tutkimusta on luultavasti pidetty useimpien vastaajien mielestä tarpeellisena. Kyselyyn sai vastata nimettömänä, joka saattoi vaikuttaa vastausten määrään positiivisesti. Vastauksia olisi saattanut tulla vähemmänkin, sillä kaikki henkilöt eivät välttämättä aktiivisesti seuraa sähköposti-

aan. Kyselyyn vastaamalla henkilöt pääsivät hieman palaamaan ajatuksissaan kansainvälisen harjoittelun kokemuksiin, vaikka harjoittelusta olisikin ollut jo hieman pidempi aika. Sähköpostilinkin avaamalla vastaanottajat näkivät, ettei kysely ollut kovin pitkä, joten se saattoi kannustaa vastaamaan.

Uskon, että kyselyyn osallistujat ovat vastanneet kysymyksiin suhteellisen rehellisesti, sillä annetut vastaukset olivat asiallisia. Suurin osa vastauksista oli huolellisesti täytettyjä ja usein avoimiin kysymyksiin oli vastattu useammalla lauseella. Vastauksissa saattoi kuitenkin olla muutamia nopeasti ja hieman huolimattomasti annettuja vastauksia, sillä muutamassa vastauksessa kysymyksiin oli vastattu hyvin lyhyesti. Kyselyn vastausten perusteella varsinaisia väärinymmärryksiä ei joukossa tuntunut olevan. Vastausten määrän ja niiden melko hyvän laadun perusteella tutkimukseen saatiin riittävä määrä aineistoa.

Sekä kyselyn että haastattelun kysymysten tulkinnassa on todennäköisesti ollut yksilöllisiä eroja, sillä jokainen on antanut vastauksensa oman näkemyksensä mukaan. Kansainväliseen harjoitteluun liittyviä asioita eri henkilöt ovat saattaneet pitää erilaisissa painoarvoissa. Jollekin henkilölle on esimerkiksi voinut olla tärkeää oppia harjoittelussa mahdollisimman paljon ammatillisia taitoja ja toiselle yleisen ulkomaan kokemuksen saaminen on ollut tärkeää.

Kyselyn väittämässä ”Ammatilliset taitoni kehittyivät hyvin kv-harjoittelun aikana”, on vastaaja voinut hahmottaa ammatilliset taidot monin eri tavoin. Väittämän moninaisen tulkinnan mahdollisuuden vuoksi edellisessä avoimessa kysymyksessä oli kysytty mitä ammatillisia taitoja harjoittelu kehitti.

Kielitaidon kehittymiseen liittyvien kysymysten vastaukset eivät ole täysin vertailukelpoisia keskenään, sillä opiskelijoiden kielitaidon lähtötasot vaihtelevat keskenään. Vaihtelu on erityisen suurta, jos esimerkiksi toiselle opiskelijalle paikallinen on ollut tuttu englanti ja toiselle ennestään täysin vieras thain kieli.

Kyselyssä kysyttiin, onko kansainvälisestä harjoittelusta ollut hyötyä työnhaussa. Osa opiskelijoista ja jo valmistuneista opiskelijoista koki saaneensa kansainvälisen harjoittelun suorittamisesta hyötyä työnhakuun. Vastausten luotettavuutta alentaa hieman

se, etteivät kaikki tällä hetkellä opiskelevat henkilöt ole vielä välttämättä tarvinneet hakea töitä.

Haastatteluiden avulla tutkimukseen saatiin riittävästi aineistoa, sillä saadut vastaukset olivat pääosin hyviä. Haastattelun aiheet ja osa kysymyksistä olivat haastateltavilla tiedossa jo etukäteen ennen haastattelua. Vastauksista sai todennäköisesti perusteellisempia, kun haastateltavat olivat saaneet miettiä vastauksia etukäteen. Haastattelussa annettujen vastausten uskon olleen totuudenmukaisia. Toisinaan haastattelussa tuli pieniä väärinymmärryksiä, mutta kysymystä selventämällä asian sai korjattua. Muutaman kerran haastateltava vastasi hyvin lyhyesti, jolloin pyysin tarkennusta vastaukseen. Myöhemmin haastattelun analyysissä huomioin, etten anna kenenkään yksittäisen henkilön vastauksille liikaa painoarvoa, vaan huomioin kaikkien vastaukset yhtä tärkeinä.

9.2 Eettisyys

Opinnäytetyöprosessin alkuvaiheessa sain Karelia-ammattikorkeakoululta tutkimusluvan opiskelijoiden yhteystietojen saamiseen. Opiskelijoiden yhteystiedot saadessani otin huomioon niiden olevan luottamuksellista tietoa ja vain tätä tutkimusta varten.

Tutkimuksen kohderyhmän yksityisyys huomioiden lähetin kyselyn sähköpostilla piilokopiona. Silloin vastaanottajat eivät näe minkä nimisille henkilöille tai kuinka suurelle joukolle kysely on lähetetty. Kyselyn saatekirjeessä mainitsin, että tuloksia käytetään vain kyseessä olevaa tutkimusta varten ja niitä käsitellään luottamuksellisesti. Kyselyyn vastaaminen tapahtui vastaajien yksityisyys huomioiden nimettömänä.

Mainitsin luottamuksellisuuteen liittyvistä asioista myös etsiessäni osallistujia haastatteluihin. Haastattelujen tuloksissa on tärkeää huomioida haastateltujen yksityisyys. Tuloksissa en ole missään vaiheessa kertonut osallistujien tai harjoittelupaikkojen nimiä. Tulokset on myös koottu niin, ettei niistä voi tunnistaa yksittäisiä henkilöitä.

Opinnäytetyötä kirjoittaessani olen huomionnut lähdeviitteiden merkinnät ja sen, ettei referoitavaa tekstiä saa vääristellä eri sisältöiseksi. Olen käyttänyt mahdollisimman ajankohtaisia lähteitä ja kirjannut opinnäytetyötä tehdessäni lähdeluetteloa.

10 Pohdinta

10.1 Johtopäätökset

Kansainvälisestä harjoittelusta on juuri matkailun opiskelijalle merkittävää hyötyä eräisiin restonomin ammattitaidon vaatimuksiin, jotka selvisivät tämän opinnäytetyön avulla. Niitä ovat kielitaidon kehittyminen, vieraiden kulttuurien tuntemus ja erilaisuuden ymmärtäminen. Ulkomailla työskennellessään opiskelija oppii myös kansainvälisyyttä. Muuten kansainvälinen harjoittelu edistää yleisiä työelämävalmiuksia, kuten itsenäisen työskentelyn oppimista, työyhteisön jäsenenä toimimista ja paineensietokykyä. Nämä kaikki mainitut asiat ovat tärkeitä tulevalle matkailualan asiantuntijalle ja niitä tarvitaan esimerkiksi myynti- ja asiakaspalvelutyössä.

Aikaisemmat tutkimukset tukevat osittain opinnäytetyön tuloksia. Sekä aikaisempien CIMOn tutkimusten että opinnäytetyön tulosten perusteella kansainvälinen harjoittelu muun muassa edistää kielitaitoa ja yleisiä työelämävalmiuksia sekä kasvattaa opiskelijaa ihmisenä. Aiemman tutkimuksen mukaan kansainvälisessä harjoittelussa ei työnantajien mielestä saavuta sellaisia ammatillisia valmiuksia, joita Suomessa ei voisi saada. Toisaalta matkailualalla esimerkiksi tässä opinnäytetyössä olennainen vieraiden kulttuurien tuntemus ja kansainvälistyminen ovat sellaisia asioita, joita oppii erityisesti ulkomailla.

Opinnäytetyön avulla oli tarkoitus saada tietoa myös, hyödyttääkö kansainvälinen harjoittelu matkailun opintoja ja työnhakua. Matkailun opintoihin kansainvälisestä harjoittelusta on yleensä opiskelijalle hyötyä jossakin määrin. Jokaisella opiskelijalla on kuitenkin henkilökohtainen näkemys, onko kansainvälisestä harjoittelusta ollut hyötyä opintoihin. Hyötyä voi olla esimerkiksi englannin kieleen ja niihin ammatillisiin opintoihin, joihin liittyviä asioita on harjoittelussa käytännön kautta oppinut. Kansainvälisen

harjoittelun avulla opiskeltavia asioita oppii myös tarkastelemaan erilaisista näkökulmista.

Kansainvälisestä harjoittelusta on jonkin verran hyötyä myös työnhakuun, sillä osa opiskelijoista ja jo valmistuneista opiskelijoista oli hyötynyt töitä hakiessaan kansainvälisestä kokemuksesta. Opiskelijoiden mukaan työnantajat arvostavat hyvää kielitaitoa sekä kansainvälistä kokemusta yleisesti ottaen. CIMOn tutkimuksen mukaan osa työnantajista huomioi rekrytoinneissa kansainvälisen kokemuksen, jos työtehtävät sisältävät kansainvälisiä ulottuvuuksia. Matkailualalla työtehtävissä on yleensä kansainvälisyyteen liittyviä asioita, esimerkiksi ulkomaisten asiakkaiden palvelemista, joten aikaisempi tutkimus tukee opinnäytetyön tuloksia.

10.2 Kehittämisideat kansainvälisen harjoittelun edistämiseen

Opinnäytetyön tulosten sekä koko opinnäytetyön tekemisen perusteella tein päätelmiä, kuinka kansainvälisen harjoittelun prosessiin liittyviä asioita ennen opiskelijoiden harjoittelua, harjoittelun aikana ja harjoittelun jälkeen voisi edistää. Kyseisillä asioilla on huolellisesti toteutettuina vaikutusta myös kansainvälisen harjoittelun avulla saavutettavaan ammatilliseen kasvuun.

Erityisen tärkeää olisi mielestäni, että opiskelijat perehtyisivät huolellisesti ennakkomateriaaleihin ennen kansainväliseen harjoitteluun lähtöä. Karelia-ammattikorkeakoulun verkkoympäristössä olevasta opiskelijaliikkuvuuden tietopaketesta voisi tehdä opiskelijälähtöisemmän ja helpommin käytettävämmän. Tietopaketesta voisi tehdä esimerkiksi tablet -tietokoneella selattavan tiedoston, josta kaikki tarvittava tieto löytyisi selkeästi yhdestä paikasta jäsennehtynä ja helposti luettavana. Materiaalissa olisi mielestäni erityisen tärkeää painottaa opiskelijan mahdollisesti tuntemasta kulttuurishokista sekä paluushokista, jota opinnäytetyön haastattelujen mukaan monet opiskelijat kokevat harjoittelunsa alussa sekä harjoittelun jälkeen.

Kansainvälisessä harjoittelussa olisi tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että harjoittelupaikoiksi hyväksyttäisiin sellaisia työpaikkoja, joissa työtehtävät olisivat mahdollisimman opettavaisia ja sopivia opiskeltavaan alaan nähden. Toivottavaa olisi, että

harjoittelussa oppisi itsenäistä työskentelyä ja vähintäänkin tutustuisi esimiestasoiisiin tehtäviin. Niin varmistettaisiin myös riittävän ammattitaidon saavuttaminen harjoittelun aikana. Opiskelijoiden kannattaisi lisäksi jo ennen kansainväliseen harjoitteluun lähtöä miettiä perusteellisesti omia tavoitteitaan asioista, joita toivoisi harjoittelun aikana oppivansa.

Tämän opinnäytetyön tuloksista ilmeni, että osalla kansainvälisessä harjoittelussa olleista opiskelijoista on Suomeen paluun jälkeen ollut motivaation puutetta teoriaopintoihin palaamisen alkuvaiheessa. Mitä ilmeisimmin se johtuu kulttuurishokkiin liittyvästä paluushokista. Opiskelija voi olla myös väsynyt siirtyessä suoraan ulkomailla tapahtuneesta harjoittelusta opintojen pariin. Aikataulujen salliessa opiskelijan olisi hyvä pitää yhdestä kahteen viikkoon lomaa ennen opintojen pariin paluuta. Tämä edellyttäisi huolellista aikataulutusta harjoittelun ja opintojaksojen suorittamisen kannalta, jos lähtökohtana on pidetty suoraa harjoittelusta opintoihin jatkamista.

Mielestäni restonomiopintoihin voisi sisältyä enemmän käytännönläheisiä opintojaksoja, esimerkiksi ravitsemispalvelu- tai juhlapalveluopintoja, joissa voisi hyödyntää harjoittelussa opittuja taitoja. Myös englannin kielellä toteutettavia opintojaksoja voisi olla enemmän. Draamapedagogiikan opintojakso, jossa opiskelijat rooleissa harjoittelisivat eri maista ja kulttuureista tulevien asiakkaiden palvelemista, olisi mielestäni eri kulttuurien tuntemisen kannalta hyödyllinen.

Työnhakua varten Valtteri – Virtuaalinen valmennus vaihtoon lähteville opiskelijoille -opintojakson loppuraportissa voisi opiskelijoita ohjeistaa miettimään kansainvälisen harjoittelun hyötyjä Suomessa työskentelyn kannalta. Opiskelijan tunnistaessa harjoittelussa oppimansa asiat, on mahdollista vakuuttaa myös työnantajat kansainvälisen harjoittelun hyödyistä.

Kansainvälisessä harjoittelussa olleiden opiskelijoiden asiantuntemusta opiskelijaliikkuvuudesta kannattaisi oppilaitoksen hyödyntää mahdollisimman paljon. Opiskelijoiden harjoittelukokemuksista olisi tärkeää välittää tietoa muille asiasta kiinnostuneille opiskelijoille. Tällä hetkellä osa opiskelijoista pitää blogia harjoitteluajastaan, joka korvaa harjoittelusta tehtävän loppuraportin. Karelia-ammattikorkeakoulun verkkosivuilta olisi hyvä löytää blogien osoitteet, jotta niitä saisi mahdollisimman monelle

opiskelijalle nähtäväksi. Karelia-ammattikorkeakoulussa voisi järjestää myös teemapäivän kansainvälisyydestä, jossa opiskelijat esimerkiksi pitäisivät esittelypisteitä kansainvälisestä harjoittelusta ja kertoisivat kokemuksistaan ulkomailla.

10.3 Oma oppimisprosessi

Opinnäytetyön aihe kuulosti mielenkiintoiselta, sillä olen kiinnostunut kansainvälisyyteen liittyvistä asioista. Minulla itselläni ei ole kokemusta kansainvälisestä harjoittelusta, joten aiheeseen liittyviin asioihin oli kiinnostavaa perehtyä perusteellisesti. Opinnäytetyön tekemisessä ilmeni minulle paljon uutta tietoa ja siinä oli myös riittävästi haastetta. Ilman omaa kansainvälisen harjoittelun kokemusta pääsin tutkimaan aihetta ilman sen suurempia ennako-oletuksia, joilla olisi saattanut olla vaikutusta aiheen tarkastelun tapaan tai tulosten kokoamiseen.

Opinnäytetyön työstäminen oli antoisaa ja siinä oppi paljon niin ammatillisesta kasvusta kansainvälisessä harjoittelussa kuin kyselyn ja haastattelun tekemisestäkin. Opinnäytetyössä oli haasteellisinta löytää oikeanlaiset näkökulmat aiheen tarkasteluun. Opinnäytetyön sisällössä käsiteltiin myös joitakin varsinaiseen ammatilliseen kasvuun kuulumattomia asioita, kuten kulttuurishokkia. Muu aineisto selkeytti kansainvälisen harjoittelun ja siihen liittyvän ammatillisen kasvun ymmärtämistä kokonaisuutena.

Kyselyssä olisin voinut tiedustella, oliko opiskelija ollut perusharjoittelussa vai syventävässä harjoittelussa. Kysymyksen avulla olisin voinut tarkastella vastauksia opintojen sen hetkisen vaiheen kannalta. Kyselyn analyysiä tehdessäni huomasin, että asteikkokysymysten muodot olisi voinut määritellä hieman yhtäläisimmiksi keskenään. Työskentelykieltä harjoittelupaikassa olisi voinut myös kysyä, sillä tieto kohdemaasta ei välttämättä tuo vastausta harjoittelupaikassa puhuttuun kieleen. Asteikkokysymyksissä olisi voinut myös pyytää perustelua, jos vastaaja oli väittämään eri mieltä. Nyt eriävien mielipiteiden syyt jäivät saamatta tietoon. Kyselyn analyysissä olisi voinut käyttää ristiintaulukointia sukupuolen mukaan. Silloin olisi saanut selville, onko eri sukupuolten välisissä vastauksissa eroavaisuuksia.

Haastattelujen sisältöön ja pituuteen voi olla pääasiallisesti tyytyväinen. Haastattelujen avulla sai esimerkiksi selvitettyä opiskelijoiden kansainvälisen harjoittelun jälkeistä aikaa, joka jäi kyselyn jälkeen osittain avoimeksi. Haastatteluissa olisi voinut kysyä enemmän kansainvälisen harjoittelun hyödyistä opintoihin, sillä kysymykset keskittyivät enimmäkseen opiskelumotivaatioon.

Uskon, että opinnäytetyön tuloksista on hyötyä sekä toimeksiantajalle Karelia-ammattikorkeakoululle että kansainvälistä harjoittelua harkitseville opiskelijoille. Tässä opinnäytetyössä keskityttiin kansainväliseen harjoitteluun liittyviin asioihin. Jatko-tutkimus-ideana voisi olla tutkimus opiskelijavaihdon avulla saavutettavasta ammatillisesta kasvusta. Kansainvälisessä harjoittelussa ja opiskelijavaihdossa on todennäköisesti joitakin samoja piirteitä ammatillisen kasvun kannalta, mutta toisaalta ne ovat aivan erilaisia opiskelijaliikkuvuuden muotoja.

Lähteet

- Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino.
- Anttila, P. 2000. Tutkimisen taito ja tiedon hankinta. Hamina: Akatiimi Oy.
- Aro, M. 1998. Opiskelijana vieraassa kulttuurissa. Helsinki: Opetushallitus.
- Cimo. 2013. Fakta Express 2/2013: Opiskelijavaihdon motiivit, esteet ja hyödyt. Suomalaisopiskelijat pohjoismaisessa vertailussa.
http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/28090_Fakta_Express_2_2013.pdf. 6.3.2015.
- Cimo. 2014a. Organisaatio-ohjelmat.
http://www.cimo.fi/ohjelmat/kansainvalinen_harjoittelu/suomalaisorganisaatiot. 11.12.2014.
- Cimo. 2014b. Kansainvälinen harjoittelu 2014.
http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/29682_2014_apurahat_kohdamaa_euroa_kvh.pdf. 28.2.2015.
- Cimo. 2015. Mikä on CIMO? http://www.cimo.fi/mika_on_cimo. 28.2.2015.
- Eskola, J. & Suoranta J. 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Eteläpelto, A. & Vähäsantanen, K. 2006. Ammatillinen identiteetti persoonallisena ja sosiaalisena konstruktiona. Eteläpelto, A & Onnismaa J (toim.). Ammatillisuus ja ammatillinen kasvu. Vantaa: Kansanvalistusseura, 26–49.
- Frisk, O. & Tulkki, H. 2005. Kulttuuriavain. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.
- Garam I. 2005. Opiskelijoiden kansainvälinen liikkuvuus ja työelämä. Työnantajien näkemyksiä ulkomailla opiskelun ja harjoittelun merkityksestä.
http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/15451_opiskelijoiden_liikkuvuus_tyoelama.pdf. 28.2.2015.
- Garam, I. 2012. Fakta 1A/2012: Kansainvälisyys osana korkeakouluopintoja.
http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/24635_Fakta_1A_2012.pdf. 24.2.2015.
- Garam, I. 2014. Kansainvälinen liikkuvuus yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa 2013.
http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/32368_Tietoa_ja_tilastoja-raportti_2_2014.pdf. 18.1.2015.
- Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. 2014. Matkailun koulutusohjelma, Porvoo, nuoret.
<http://www.haaga-helia.fi/fi/opinto-opas/koulutusohjelmat/matkailunkoulutusohjelma-porvoo-nuoret?userLang=fi>. 7.3.2015.
- Haikola, A. 2009. Ura unelmissa. Matkaopas työelämään AMK-opiskelijalle. Kokkola: Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu.
- Hall, S. 2003. Kulttuuri, paikka, identiteetti. Lehtonen, M. & Löytty, O. (toim.). Erilaisuus. Tampere: Vastapaino, 85–128.
- Havas, K. & Jaakonaho, K. & Rantanen, P. & Sievers, K. 2006. Matka 2020. Matkailukoulutuksen määrällinen ja laadullinen ennakointi. Helsinki: Haaga Instituutin ammattikorkeakoulu.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S. & Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Jeskanen, S. 2015. Tilastot opinnäytetyötä varten. Sanna.Jeskanen@karelia.fi. 9.3.2015.

- Kalliomäki, A. 2011. Ammatillinen identiteetti korkeakouluopiskelijoilla. Tarkastelussa sosiaali-, hoito- ja terveysalat. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Pro gradu.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/26674/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201103161896.pdf?sequence=1>. 6.3.2015.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2014a. Harjoittelu.
<https://student.karelia.fi/fi/opiskelu/harjoittelu/Sivut/default.aspx>. 7.12.2014.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2014b. Opiskelijavaihto osana opintoja.
<https://student.karelia.fi/fi/kansainvalisyys/Sivut/opiskelijavaihtoosanaopintoja.aspx>. 7.12.2014.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2014c. Erasmus+.
<https://student.karelia.fi/fi/kansainvalisyys/ohjelmat/Sivut/erasmus.aspx>. 7.12.2014.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2014d. Free Mover.
<https://student.karelia.fi/fi/kansainvalisyys/ohjelmat/Sivut/freemover.aspx>. 7.12.2014.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2014e. Muut mahdollisuudet.
<https://student.karelia.fi/fi/kansainvalisyys/ohjelmat/Sivut/muut.aspx>. 7.12.2014.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2014f. Hakuprosessi.
<https://student.karelia.fi/fi/kansainvalisyys/vaihtoprosessi/Sivut/hakuprosessi.aspx>. 7.12.2014.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2014g. Ennen vaihtoa.
<https://student.karelia.fi/fi/kansainvalisyys/vaihtoprosessi/Sivut/ennen.aspx>. 7.12.2014.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2015a. Opetussuunnitelma. Restonomi (AMK), matkailu- ja palveluliiketoiminta.
https://soleops.karelia.fi/opsliitteet/OPSRAK_2015/FI/Matkailu.pdf. 1.3.2015.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2015b. Vaihtopassi – muistilista vaihtoon lähtijälle.
<https://student.karelia.fi/fi/kansainvalisyys/kaytanto/Sivut/default.aspx>. 9.5.2015.
- Lahti, M. Tuntiopettaja. Karelia-ammattikorkeakoulu. 5.5.2015.
- Mikkonen, A. & Nives, M. 2005. Perinteisistä juurista uusiin avauksiin matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla. Hulkko, P & Salonen, P. & Varmola, T. (toim.). Harjoittelun juurilla. Kokkola: Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu, 100–110.
- Mutanen, J. 2009. Kansainvälinen harjoittelu korkeakouluissa.
http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimo_wwwstructure/21637_kv-harjoittelukorkeakouluissa_nettiin_2009.pdf. 15.2.2015.
- Nyström, S. 2004. Uralla eteenpäin – kansainvälinen harjoittelu asiantuntijaksi kehittymisen ja työllistymisen näkökulmista. Cimo.
http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimo_wwwstructure/15459_uralla_eteenpain_CP.pdf. 3.3.2015.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2012. Ammattikorkeakoulujen aloituspaikkoja kohdennetaan alueellisiin ja valtakunnallisiin tarpeisiin.
http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2012/03/AMK_aloituspaikkavahennykset.html?lang=fi. 26.5.2015.
- Ruohotie, P. 1996. Oppimalla osaamiseen ja menestykseen. Helsinki: Oy Edita Ab.

- Ruohotie, P. 2002. Oppiminen ja ammatillinen kasvu. Porvoo; Helsinki; Juva: WSOY.
- Ruusuvuori, J & Nikander, P & Hyvärinen, M. 2010. Haastattelun analyysin vaiheet. Ruusuvuori, J & Nikander, P & Hyvärinen, M (toim.). Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino, 9-36.
- Ruusuvuori, J & Tiittula, L. 2005. Johdanto. Ruusuvuori, J & Tiittula, L (toim.). Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 31–21.
- Ruusuvuori, J & Tiittula, L. 2005. Tutkimushaastattelu ja vuorovaikutus. Ruusuvuori, J & Tiittula, L (toim.). Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 22–56.
- Salonen, P. 2007. Harjoittelusta AMK-opintojen kuningas. Harjoittelun kehittämishankkeen 2004-2006 loppuraportti.
https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/22831/Harjoittelusta_AMK_opintojen_kuningas.pdf?sequence=1. 7.3.2015.
- Taipale-Lehto, U. 2012. Matkailu- ja ravitsemisalalan osaamistarveraportti.
http://www.oph.fi/download/141260_Matkailu_ ja_ravitsemisalalan_osaamistarveraportti.pdf. 17.3.2015.
- Tilastokeskus. 2014. Ammattikorkeakoulukoulutus 2014.
http://www.stat.fi/til/akop/2014/02/akop_2014_02_2014-11-14_fi.pdf. 25.5.2015.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Hyvä kv-harjoitteluun osallistunut,

Tällä kyselyllä on tarkoitus tutkia Karelia-ammattikorkeakoulun (ent. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu) matkailun koulutuksen kansainvälisessä harjoittelussa vuosina 2010–2014 olleiden opiskelijoiden ammatillisen kasvun kokemuksia työelämään. Aineisto kootaan, jotta saataisiin tietää, kuinka kansainväliset harjoittelut edistävät matkailun opiskelijoiden valmiuksia työelämässä toimimista varten. Tutkimuksen toimeksiantaja on Karelia-ammattikorkeakoulun matkailun koulutus.

Tutkimuksen onnistumista varten olisi tärkeää, että mahdollisimman moni kv-harjoittelussa ollut vastaisi kyselyyn. Vastauksia käytetään vain tätä tutkimusta varten ja niitä käsitellään luottamuksellisesti ja anonyymisti. Kysely on osa Karelia-ammattikorkeakoulun restonomi (AMK) -tutkinnon opinnäytetyötä. Pyydän vastaamaan kyselyyn 16.3.2015 mennessä.

Opinnäytetyöhön sisältyy myös haastattelututkimus, jonka avulla perehdytään lisää aiheeseen. Mikäli olet halukas osallistumaan haastatteluun, lähettäisitkö sähköpostiin vastauksena yhteystietosi.

Ystävällisin terveisin,

Katariina Kuvaja
Matkailun opiskelija, Karelia-ammattikorkeakoulu
Sähköposti: katariina.kuvaja@edu.karelia.fi

Opinnäytetyön ohjaaja: tuntiopettaja Mikko Lahti, Karelia-ammattikorkeakoulu
Sähköposti: mikko.lahti@karelia.fi
Toimeksiantaja: Karelia-ammattikorkeakoulu, matkailun koulutus

**KYSELY KV-HARJOITTELUUN VUOSINA 2010–2014 OSALLISTUNEILLE
KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULUN (ENT. POHJOIS-KARJALAN AM-
MATTIKORKEAKOULU) MATKAILUN OPISKELIJOILLE**

1. Sukupuoli: ☐ nainen ☐ mies
2. Ikä kv-harjoittelun aikana: _____
3. Osallistuin kv-harjoitteluun vuonna: ☐ 2010 ☐ 2011 ☐ 2012 ☐ 2013 ☐ 2014
4. Kv-harjoittelun kesto kuukausina: _____
5. Missä maassa olit kv-harjoittelussa? _____
6. Mikä oli tärkein syy, miksi lähdit kv-harjoitteluun? _____ _____
7. Mitä työkokemusta sinulla oli ennen kv-harjoittelua? _____ _____
8. Millaisia työtehtäviä kv-harjoittelu sisälsi? _____ _____
9. Mitä ammatillisia taitoja ja valmiuksia kv-harjoittelu kehitti? _____ _____

Vastaa seuraaviin väittämiin asteikolla 1-5 (1=täysin eri mieltä, 5=täysin samaa mieltä) oman kokemuksesi mukaisesti kv-harjoittelusta:

Väite	Vastaus				
	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
1) Ammatilliset taitoni kehittyivät hyvin kv-harjoittelun aikana.	1	2	3	4	5
2) Kv-harjoittelu edisti työyhteisön jäsenenä toimimisen taitoja.	1	2	3	4	5
3) Luottamus omaan osaamiseen työtehtävissä kasvoi kv-harjoittelun aikana.	1	2	3	4	5
4) Englannin kielitaitoni kohentui huomattavasti kv-harjoittelun aikana.	1	2	3	4	5
5) Opin kv-harjoittelun aikana puhumaan ja kommunikoidaan paikallisella kielellä.	1	2	3	4	5
6) Kv-harjoittelun ansiosta ymmärrän paremmin vieraita kulttuureja.	1	2	3	4	5
7) Kv-harjoittelun ansiosta ymmärrän paremmin ihmisten erilaisuutta.	1	2	3	4	5
8) Kv-harjoittelusta on ollut minulle hyötyä opinnoissa.	1	2	3	4	5
9) Kv-harjoittelusta on ollut minulle hyötyä työssä.	1	2	3	4	5
10) Suosittelen kv-harjoittelua muille opiskelijoille.	1	2	3	4	5

Lopuksi:

Kertoisitko, mitä kv-harjoittelusta jäi sinulle erityisesti mieleen?

Kiitokset kyselyyn vastaamisestasi!

HAASTATTELURUNKO

Perustiedot kv-harjoitteluun lähdöstä:

1. Kohdemaan, harjoittelupaikan, harjoittelun keston ja harjoittelun suorittamisvuosi
2. Miksi lähdit kv-harjoitteluun?
3. Vaihto-ohjelma ja apurahojen hakemiseen liittyvät asiat
4. Ulkomaille lähtöön valmistautuminen

Harjoittelu-aika:

1. Oliko sinulla kulttuurishokkia kohdemaassa?
- kulttuurishokin ilmeneminen, kulttuurishokista yli pääseminen
2. Harjoittelun työtehtävät
3. Olitko perusharjoittelussa vai syventävässä harjoittelussa? Vastasivatko työtehtävät mielestäsi harjoittelun vaatimuksia?
4. Mitä hyötyä restonomikoulutuksen opinnoista oli kv-harjoittelussa?
5. Millaisia ammatillisia tavoitteita asetit harjoitteluille?
- ammatillisten tavoitteiden toteutuminen
6. Opitko avulla joitakin tietoja ja taitoja, joita Suomesta käsin olisi hankala saavuttaa?

Harjoittelun jälkeinen aika:

1. Oliko sinulla kulttuurishokkiin liittyvää paluushokkia Suomeen palatessa?
- asiat, joissa paluushokkia ilmeni
2. Saitko kv-harjoittelun suorittamisesta lisää motivaatiota opiskeluun?
- asiat, joihin toi motivaatiota, motivaatio opintojen loppuun suorittamiseen
3. Selkeyttikö kv-harjoittelu tulevaisuuden suunnitelmia siitä, millaisissa työtehtävissä haluaisit opinnoista valmistuttuasi toimia?
4. Saiko kv-harjoittelu sinut kiinnostumaan ulkomaille työskentelystä? Auttoiko kv-harjoittelu luomaan verkostoja ulkomaille?
5. Onko kv-harjoittelusta ollut hyötyä työnhaussa Suomessa?
- asiat, joihin liittyen on ollut hyötyä
6. Suositteletko kv-harjoittelua muille opiskelijoille?
- perustelut